

DOMOLJUB

Izba je vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posreduje št. like se predajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Štev. 4

9 Ljubljani, dne 28. januarja 1909.

Leto XLII

Ne na lIm!

Po gostilnah, zlasti tam, kjer so bila svoj čas poglavitna taborišča za liberalno agitacijo, se še vedno delajo poizkusi za liberalno politiko. Saj vsi vemo, kako to gre. Mimogrede se vrže kaka beseda proti naši stranki, zlasti pa proti našim poslancem, in če se je kdo prime, in začne povpraševati, mu brž začne deliti liberalni krčmar ali kak njegov pristaš svoje drobtince, ki jih je zajel v kakem liberalnem listu. »Na, poglej, kaj so naredili poslanci; mejo so odprli, nov davek hočejo naložiti na kmeta, samo za duhovske plače se brigajo —«. V tem duhu pade beseda za besedo in v ljudeh, ki malo bero, ki ne poznajo razmer, se rodi najprej dvom, potem sum in nazadnje nasprotstvo.

Ne bojimo se sicer, da bi taki, kateri se dajo na tako neumen način voditi od liberalcev za nos, dosegli večino v našem ljudstvu. Škoda se nam jih pa vendarle zdi in zato moramo skrbeti, da se jim odpro oči, in da izpregledajo, kako se brezvestni sleparji igrajo z njimi. Zato pa pravimo: Politike se je treba učiti in gostilniški prostori niso za šolo pripravi. Razgovor o političkih stvareh spada v društva. V tem oziru je treba resnega dela. Vsako nedeljo, če ni kake druge važne stvari — predavanja ali predstave — bi moralo vsako izobraževalno društvo imeti svoj politički razgovor o dogodkih, ki so se zgodili od zadnjega razgovora na domači zemlji, v državi in po svetu. Časopisi prinašajo novice; tak razgovor mora te novice spraviti v pregleden red in preiskati njihov pomen. Politiske časopise umevati in jih s pridom prebirati ne zna vsak; mnogo jih je pa, ki nimajo časa in priložnosti, da bi jih sploh brali. Vsi ti potrebujejo izobrazbe in poduka. Tisti, kateri bodo prej v društvu v prijateljskem

razgovoru politiske dogodke spoznali, bo bo potem povsod, tudi v gostilni znali ne samo poslušati kakega liberalnega hlastača, marveč mu bodo tudi pošteno vrnili njegove psovke, ovrgli očitjanja in sumničenja, razkrili laži in zavijanja.

Zdaj imamo na Kranjskem miru in časa za tako izobraževalno delo, ker nam ni treba misliti na bližnje politiske boje. Kar bomo izpeljali v kranjski deželi, se bo kmalu razširilo tudi med sosedi in imeli bomo ne samo ogromno večino volivcev na svoji strani, marveč res močno, nepremagljivo, zvesto strankarsko armado, ki se zna biti, ki pa zna tudi poslušati in vzdrževati svojo edinost.

Ne pride nam niti na misel, da bi svobodne sodbe svojih pristašev obsojali. V naši stranki mora biti priložnost vsakemu povedati svojo misel, toda prepričan mora biti vsak, da se nazadnje mora manjšina udati večini, in ko je enkrat kaka reč sklenjena, mora iti za njo v ogenj tudi tisti, kateri je bil prej nasproten. Drugače ni nobeno političko delo mogoče. Poglavitna reč je namreč zaupanje v stranko in s tem tudi zaupanje v tiste osebe, katere je stranka postavila, da jo vodijo. Kdor pove svojo misel in s kako stvarjo v stranki ni zadovoljen, zraven pa ima samo ta namen, da bi bila stranka močna in edina, tak je vse časti vreden, četudi zine kako trdo besedo. Mož je, ki zasluži spoštovanje.

Če pa kdo širi nezaupanje proti stranki in njenim voditeljem, zlasti poslancem, če v enomer zabavlja in napada, in pri vsaki reči podtika slabe namene, tak ni naš, tak je naš sovražnik in s takim moramo tudi tako delati, kakor se dela s sovražnikom. Liberalci dobro vedo, da so zdaj na tleh; mirujejo pa seveda ne. Lotili so se tiste reči, ki od nje edino upajo, da more nekoliko jim pomagati zopet na

konja, namreč sejati nezaupanje do naših poslancev. Vsega, kar so naredili dobrega, seveda nečejo nič videti; seveda nečejo tudi prav nič priznati, da naši poslanci niso vsegamočeni, in da ne morejo vsega; vsaki reči, katero store, podtikajo najslabše namene in vsako stvar obračajo na slabo. Oni delajo prav za svoje namene. Toda kaj naj rečemo človeku, ki ni njihov pristaš, ki je pa tako neumen, da ne izpregleda, kam merijo, in jim kot mlad cajzelc sede na lIm? Hvala Bogu, ni jih mnogo med nami, ki bi spadali v to vrsto. Toda naša dolžnost je opozoriti na vsako tudi majhno nevarnost, ker se mora ogenj gasiti, ko se prične, če ne je prepozno.

Veselilo nas bo, če bomo mogli v »Domoljubu« iz raznih krajev priobčiti poročila, kako gre s političko izobrazbo po društvih. Zgledi mičejo in brez dvojbe je treba samo krepko začeti, pa pojde.

Vestnik „Kmečkih zvez“.

Vseslovenski kmečko-stanovski shod se bo vršil v nedeljo, 31. t. m., ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«, vhod s Frančiškanskih ulic. Shod se prične točno ob 9. uri. Udeleženci morajo prinesiti izpolnjene vstopnice seboj. Reditelji bodo vstopnice pri vходу pobrali, da se bo seštelost število udeležencev. Brez vstopnice pristop na shod ni dovoljen. — »Kmečke zveze« so skoro vse prijavile svojo udeležbo.

POZOR! Ob sklepu lista je prišlo važno poročilo z Dunaja, ki ga prinašamo zadaj. Važna sprememba glede shoda!

»Kmečka zveza« za Kranj je zborovala 18. t. m. v Kranju. Poročal je državni

poslanec gospod Fr. Demšar o starostnem zavarovanju.

»Kmečka zveza« za Kamnik je imela 17. t. m. shod v Komendi. Govoril je državni in deželni poslanec g. dr. Krek o starostnem zavarovanju.

»Kmečka zveza« za ljubljansko okolico je v svoji zadnji seji 18. t. m. vložila na vojno ministrstvo resolucijo zaradi smodniškega skladišča in tozadevnih odločeb na ljubljanskem polju, ki so prizadejim posestnikom v škodo. Dr. Šusteršič je v tej zadevi že posredoval pri vojnem ministru. Načelnik »Kmečke zveze« za ljubljansko okolico poslanec Miha Dimnik je vložil tudi interpelacijo na deželnega predsednika zaradi izlivanja mleka v Ljubljano. Račovedni smo na Salomonovo razsodbo v tej zadevi.

»Kmečka zveza« za goriško okolico je imela svojo odborovo sejo v nedeljo, dne 24. t. m. Obravnavalo se je o vsekmečkem shodu v Ljubljani, ki se ga »K. Z.« udeleži po več odbornikih. Razpravljalo se je tudi o političnem položaju v deželi.

Tolminska »Kmečka zveza« je imela posvetovanje 24. t. m. v zadevi vsekmečkega shoda v Ljubljani. Nekaj mož se udeleži tega važnega shoda.

Ajdovska »Kmečka zveza« je na zadnjem občnem zboru sklenila, udeležiti se po zastopnikih vsekmečkega shoda v Ljubljani.

»Kmečka zveza« v Šmartnem pri Liti je priredila dne 10. januarja društveni shod, na katerem je govoril dr. Krek o socialnem zavarovanju. Udeležba je bila ogromna. Pri taki množici je bilo torej razumljivo, da so bili navzoči nekateri, katerim zavarovanje ni hotelo dopasti — in so hoteli govornika motiti; pa niso na pravega zadeli. Gospod poslanec je vztrajno razlagal postavu, in vsi, ki so ga pazno poslušali, so se prepričali, da je zavarovanje, ako se ozira na kmetske potrebe, res neobhodno potrebno; seveda je treba postavu tako urediti, da bo odgovarjala kmetovi koristi. Ta nezadovoljnost nekaterih na shodu je silno razveselila tukajšnjega učitelja, ki je pri seji odbora kmetijske podružnice prerokoval naši stranki pogin. Toda ne boš, Mihec! Pametni kmetje vedo, da Slovenska Ljudska Stranka kmeta še nikoli ni na led speljala in ga ne bo, zato bodo tudi odslej stali trdni v njenih vrstah. Omahljivce pa prepuščamo radi liberalnim razvalinam.

»Kmečka zveza« za postojnski okraj priredi na svečnico popoldne ob pol štirih shod v posojilniški hiši. Državni in deželni poslanec dr. Žitnik bo govoril o starostnem zavarovanju, deželni poslanec Ravnikar pa o delovanju deželnega zbora. Možje, pridite v obilnem številu!

Namen in način vseslov. kmečkostanovskega shoda 31. t. m. v Ljubljani. Ker stojimo pred otvoritvijo velevažnega, vseslovenskega kmečkostanovskega shoda, zato je neobhodno potrebno, da spregovorimo nekaj besedi še pred shodom o tem pomembnem zborovanju. Kakšen namen, kakšen cilj ima ta shod? Kmečkosta-

novski shod ima v prvi vrsti namen, da se snidemo Slovenci iz vseh slovenskih krajev v svrhu tesnejšega zblizanja in združenja, da se od blizu spoznamo in drug drugemu potožimo svoje nadloge in težave. Shod je v prvi vrsti poučnega, organizatoričnega značaja. Prišli bodo kmetje iz vseh slovenskih pokrajin: iz tužne Koroške, iz zelene Stajerske, iz solčne Goriške, iz kršne Istre in od obal Jadranskega morja. Zakaj pridemo skupaj, čemu tako dolgo pot in v takem mrazu? Zato, ker nas vest sama žene v osrčje zemlje, k ognjišču, kjer se iznova ogrejemo, navdušimo in okrepimo za nadaljne boje, ki jih imamo biti z verskimi sovražnikom, z narodnim in gospodarskim nasprotnikom. Namen shoda torej je: tesna, skupna organizacija, trdno, neomahljivo medsebojno delovanje vseh naših organizacij brez izjeme, naj se poživijo in utrdijo. V ta namen se bode pa, kar je samoposebi umevno, v prvi vrsti preručevalo ono pereče vprašanje, ki je danes na dnevnem redu ne samo v avstrijski državni zbornici, ampak pri vsakem kmetu in delavcu po celi naši državi in zunaj nje. Razpravljalo se bode o starostnem zavarovanju ali »o kmečkem penziju«. Zdi se mi, da imajo kmetje o namenu tega shoda napačno mnenje in pojmovanje. Shod ima z ozirom na starostno zavarovanje ta namen, da se oni, katerega predloga res zanima, pouči o tem zakonskem načrtu. Postava ima veliko dobrih, solčnih strani, pa tudi nekaj senčnih strani. Ker pa predloga o socialnem zavarovanju v državnem zboru še ni prišla v razpravo, zato je dobro, da tudi naši kmetje povedo svoje mnenje o tej stvari. Vse te pomisleke bodo naši poslanci zapisali in potem na Dunaju pri razpravi ugovarjali. Nad poslanci se pa sedaj jeziti nimamo povoda, ker poslanci bodo govorili odločljivo besedo šele v državnem zboru. Naši poslanci sicer lahko proti glasujejo, ali se vzdrže glasovanja, toda postava je lahko kljub temu vsprejeta. Zato je v prvi vrsti namen tega shoda ta, da se v slogi, edinstvi in bratski medsebojni ljubezni pogovorimo o tem načrtu in drug drugemu povemo svoje mnenje, naši poslanci pa naj potem kolikor mogoče upoštevajo naše želje in pomisleke. Shod ni političnega, temveč znanstvenega, poučnega značaja. Na shodu se bo to vprašanje razpravljalo popolnoma samo iz stvarnega stališča. Vsak udeleženec bo lahko povedal svoje mnenje ustno ali pismeno na predsedstvo shoda. Način zborovanja bo strogo parlamentaričen, to se pravi, na shodu se vsem udeležencem nujno in resno priporoča, da vso pozornost in pazljivost obračajo na predmet, ki se bo razpravljalo. — Prosi se za najstrožji red, ki naj vlada na shodu. Le vzorna disciplina bo rodila sad in uspeh. Nihče naj ne moti govornika s kakimi medklci ali dvogovori, nihče naj ne nadleguje med predavanjem svojega sosedu z vprašanji, ampak vsak sam zase naj si zapomni ono, kar bi rad vprašal in kar mu ni razumljivo. Le na ta način je mogoče uspešno zborovanje, ki bo obrodilo obilo dobrega sadu. — Vsakdo bo do-

bil od predsednika besedo, ki se bo pri razgovoru oglašil zanjo. Seveda, kedar eden govori, tedaj naj se ga nikar ne moti. Vmes v govor drugega se vtikati ni lepo in tudi ni parlamentarično, ker se s tem moti vse zborovalce in krši namen zborovanja in uničuje uspeh. — Debata ali razgovor mora biti strogo stvaren, miren in objektiv. Vsak naj se zaveda tega, da je za umevanje te postave treba dolgo, napornega in vsestranskega proučavanja in študiranja. Priporoča pa se, da zlasti pismeno napišejo udeleženci svoje pomisleke in jih oddajo predsedstvu, ki jih bo oddalo dotičnim državnim poslanecem, da jih potem upoštevajo. Drugi nič manj važni namen kmečkostanovskega shoda je, da se pogovorimo o medsebojnem delovanju naših kmečkih zvez. Tudi to je velepomembno vprašanje za slovenskega kmeta in za našo organizacijo. Z obema navedenima vprašanjema ali predmetoma je v zvezi tudi poselsko vprašanje. Tudi o tem se bo govorilo. Nekaj vipavskih kmetov bo prineslo seboj tudi letošnja domača vina, da jih udeleženci po shodu pokusijo in morda tudi kupijo. — Shod je torej za slovensko gospodarstvo in kmetijstvo sploh velevažen in zato upamo, da se bo tudi z uspehom izvršil. — Prosimo pa še enkrat, da se vsi udeleženci ravna po navedenih nasvetih in navodilih, ki jih bomo dobili na shodu.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Baron Binert, sedanjí načelnik uradniškega ministrstva, je dolgo upal in se bal; menil je, da se bo potom posvetovanja dal poravnati češko-nemški spor in da bo potem jezikovni zakon za zmerom odstranil to večno zapreko mirnega zborničnega dela. Toda Binert obrača, usoda pa obrne. Ko so že bili i češki i nemški poslanci napol pripravljeni pogajati se med seboj o spravi, izbruhne nenadoma zopet prepir zaradi češčine na praški pošti. Pogajanja so bila razbita, na nemški in češki strani so zmagali najzagrizenejši ljudje in tako je sprava skoro nemogoča. Toda Binert se ne da ostrašiti. Kljub temu, da se mu ni posrečilo spraviti Čeha in Nemca, namerja predložiti zbornici jezikovni zakon za Češko. Če se vladi posreči dobiti za ta zakon večino v parlamentu, tedaj bo poskusila, kakor poročajo listi, tudi v drugih, narodno mešanih pokrajinah končati narodnostne boje s podobnim jezikovnim zakonom.

Toda za zdaj je malo upanja, da se ugodno reši češko-nemški spor. Čehi in Nemci so prišli v zbornico slabe volje in zato ne gre delo nikamor naprej. Dasi čakajo vlado velike dolžnosti in dasi se ji silno mudi za vojaške novince, ki jih ji mora parlament dovoliti, ne more vendar ničesar doseči. Čehi in Nemci so pripravili kupe nujnih predlogov, ki jih mora zbornica preračunati, čeprav s tem le

čas trati. Češki radikali so vložili nujni predlog glede dvojezičnosti pri krajnih železnicah na Češkem, ki ga je zbornica po dolgi razpravi odklonila. Poslanec Kalina je nujno predlagal, da se da državna podpora vdovam in sirotam v vojski padlih vojakov, kar je bilo sprejeto. Nemški poslanec Milvert je dolgočasil zbornico z nujnim predlogom o dijaških demonstracijah na vseučilišču. — Tako se vrsti nujni predlog za predlogom; sedaj jih je vložil že 25, a oglašajo se vedno novi; samo češki radikali jih imajo pripravljenih že 30. Vlada je vedno v težjem položaju, ker ne more rešiti predloge o laškem vseučilišču in zlasti ker ne more dobiti vojaških novincev. Da spravi to zadevo v razpravo, se bo morala najbrže tudi sama poslužiti nujnega predloga, toda, večine najbrže ne bo dobila, če ji ne pomagajo zopet socialni demokrati iz zadrege.

Izmed slovenskih poslancev je dne 21. t. m. nujno predlagal dr. Benkovič, naj se odpravijo vsi ministri-rojaki, ker so ta mesta nepostavna. Povod temu nujnemu predlogu je bilo dejstvo, da se je nemški minister-rojak popolnoma vdinjal ponemčujočemu Šulferajnu in tako pokazal, da sme pri sedanjih vladi najvišji uradnik v državi kršiti osnovne državne zakone, ki zagotavljajo vsakemu narodu prostost in svoboden razvoj. — Poslanec dr. Korošec je dne 20. t. m. vprašal ministrskega predsednika, če ne bo vplival, da se odstrani na dunajskem vseučilišču nabiti razglas, ki žali Slovence.

CESAR O KRANJSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Dne 21. t. m. je cesar sprejel nove podpredsednike poslanske zbornice, katere je vodil predsednik dr. Vajskirchner. Ko je cesar govoril s podpredsednikom poslancem Pogačnikom, se je jako ugodno izrazil o zadnjem zasedanju kranjskega deželnege zbora in pohvalil njegovo delavnost. Nato je Pogačnik omenil, da je pomnoženi deželni zbor skušal dohiti, kar je zamudil v večletnih bojih za volivno reformo. — Zanimivo je, da je bil med podpredsedniki v avdijenci pri cesarju tudi Pernerstorfer, poslanec socialno-demokratske stranke, ki sicer nerada hodi po dvorih. Cesar se je zaradi tega pošalil nasproti poslancu Tunu, češ, da je od Pernerstorferja jako ljubezljivo, da je cesarja počastil tudi s svojo navzočnostjo.

OGRSKA.

Na Ogrskem se že delj časa nekaj kuhaja, a kaj se bo skuhalo, tega ne ve nihče. Vladna večina se krha, tista sredstva, s katerimi so jo hoteli še ozdraviti, niso pomagala, kajti cesar ni pripravljen priznati Mažarom kake predpravitve v vojaških zadevah in tudi samostojni ogrski banki ni naklonjen; tako bo Vekerlovo ministristvo ali popolnoma padlo, ali pa se vsaj precej izpremenilo. Če prevzame Košut in njegovi prijatelji državno krmilo, ne bo dobro. Kam stremi njegova stranka, je že

vsakomu znano. Nov dokaz, da so med Mažari pravi veleizdajavci doma, je pa sledeče dejstvo:

Košutovec Nadj sklicuje na dan 14. februarja v Debrecin veliko skupščino mažarskih revolucionarjev, da proslave spomin na oni dan, ko so Mažari v Debrecinu proglasili, da so Habsburžani izgubili ogrski prestol. Na skupščini se bo ustanovila mažarska republikanska stranka. Svoj dohod je javilo že dvajset poslancev. Ali to ni veleizdaja?

LAŠKO VSEUČILIŠČE.

Vlada je torej predložila zbornici predlogo, naj se ustanovi laško vseučilišče na Dunaju. Predavanja bi se začela že jeseni, stalo bi pa vlado to vseučilišče vsako leto 120.000 K. Italijani so nevoljni, ker si žele univerze v Trstu, Nemci pa niso sami na jasnem. Nekateri žele, naj bo laško vseučilišče na Dunaju, ker se boje, da bi se z vseučiliščem Italijani okrepili in utrdili v Trstu, drugi pa bi ga radi postavili v Trstu, da s tem kljubujejo Slovencem, ki Lahom odrekajo pravico do Trsta.

NA VISLICE!

Državni pravdnik v Zagrebu predlaga za vseh 53 veleizdaje obdolženih Srbov — smrt. Obtoženci so večinoma učitelji, duhovniki in trgovci. Obtožnica jih dolži, da so bili v zvezi s »Slovanskim jugom« v Belgradu, ki je imel nalogo pripravljati upor v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Hrvaški in Kranjski, da tako te dežele odpadejo od habsburške dinastije in se podvržejo sedaj vladajoči srbski kraljevi rodovini Karadjordjevičev. V tem smislu je delal zlasti srbski »Sokol« na Hrvaškem. Pisma obtožencev dokazujejo, da so bili »Sokoli« oboroženi s puškami in organizirani v uporniške čete. — Duševni vodja te veleizdajniške organizacije je bil, kakor pravi obtožnica, srbski prestolonaslednik Jurij. Srbski častniki so pod napačnimi imeni potovali po Hrvaškem in pripravljali Srbe na upor. Ljudje so bili že tako zaslepljeni in navdušeni za jugoslovansko kraljestvo pod žezlom srbskih kraljev, da so hodile po hrvaških vaseh oborožene srbske čete, ki so streljale iz samokresov in vpile: »Tu bo zavladal kralj Peter, to bo srbska zemlja!«

Koliko je resnice na tej obtožbi, bo pokazala sodnijska obravnava. Ako se dožene, da so hrvaški Srbi res gojili take veleizdajniške misli, morajo biti po vsej pravici strogo kaznovani. Toda svojo močno pest bi naša vlada ravno tako lahko dala čutiti tudi tistim tržaškim in istrskim Italijanom, ki neprenehoma škilijo preko morja v blaženo Italijo in tudi malo prikrivajo te svoje želje.

MIR S TURČIJO.

Turški ministrski svet je podpisal pogodbo z Avstrijo in ta določa:

1. Utrdi se avstrijsko - turško prijateljstvo.

2. Turčija se odpove svojim pravicam do Bosne.

3. Avstrija vrne Turčiji ozemlje Sandžak, ki ga je bila leta 1878. skupaj z Bosno zasedla.

4. Turška carina se zviša od 11 na 15 odstotkov.

5. Avstrija obljubi, da bo dala Mažarom medancem v Bosni enake pravice kakor vsem drugim veram in popolno državljansko prostost.

6. Avstrija plača Turčiji 51 milijonov kron.

Tako je glavna ovira mirnega sporazuma med državami odstranjena in upati smemo v mirno bodočnost. Vest, da je pogodba med turško in avstrijsko vlado podpisana, je vzbudila tudi na Turškem povsod veliko veselje. Ljudje so se že naveličali bojkota, zlasti ker je vsled njega tudi Turčija sama trpela. Turški trgovci so namreč znatno zvišali ceno svojemu blagu, odkar ga ni bilo več iz Avstrije. Vendar pa ni bojkot avstrijskega blaga še popolnoma prenehal, dasi je naš poslanik večkrat odločno zahteval pri turški vladi, naj kaj ukrene zoper to Avstriji sovražno gibanje, toda nadejati se je, da v kratkem izginejo zadnje posledice turško - avstrijskega spora. — Da se je Turčija tako mirno pobotala z našo državo, je vzrok tudi to, ker ima sama s seboj veliko opraviti. Stranka, ki ni zadovoljna s sedanjo mladoturško vlado, je vedno močnejša in zahteva od sultana, naj odpravi parlament in ustavo ter vpelje zopet prejšnje razmere.

SRBIJA SE SPAMETUJE.

Ker se je Avstrija mirno pobotala s Turčijo zaradi Bosne in ker tudi vse druge države miroljubno posredujejo, je srbska vlada spoznala, da ne kaže začenjati vojsko, ker bi se Srbija morala čisto sama in brez prijateljev meriti z avstrijsko premočjo. Zato so Srbi sedaj bolj obzirni do avstrijskih sosedov. Ko je državno pravdnništvo obtožilo 53 hrvaških Srbov veleizdaje, so hoteli v Belgradu prirediti velik protestni shod proti temu postopanju hrvaške vlade. Toda srbski zunanji minister dr. Milovanović je ta shod prepovedal, ker bi padla na njem marsikatera trda beseda proti Avstriji, kar bi pa srbski vladi nikakor ne bilo ljubo sedaj, ko ji gre zato, da se mirno sporazume z našo državo. — Vendar pa Srbija še ni izgubila prav vsega upanja, da ji veseleje privošči, kako »odškodnino«. Ministrski svet je sklenil, da pošlje Srbija na vse velevlasti okrožnico, ki bo natančno označila vse srbske zahteve. Velike težave dela Srbiji tudi to, da se ne more sestaviti stalna in zanesljiva vlada. Sedanje ministristvo je dolgo časa odstopa, toda novega tudi ni mogoče sestaviti; vendar pa je dobro znamenje, da ostane tudi v novem ministristvu sedanji miroljubni zunanji minister dr. Milovanović. — Značilno je, da se celo Anglija dela sedaj na vse mogoče načine miroljubno. Angleški poslanik je namreč izjavil srbskemu kralju, da Angleška obsoja vsako politiko, ki bi dovedla do zapletljivega in odločno odsvetuje vsako pustolovsko politiko. Baje je poslanik tudi opozarjal, da ni primerno nadaljevanje oboroževanja.

Bog dai, da bi Srbi vpošvetali ta naš svet!

HUDI ČRNOGORCI.

V črnogorski skupščini je odgovarjal dne 22. t. m. zunanji minister dr. Tomanovič na interpelacijo glede priklonitve Bosne in Hercegovine. Dejal je, da bosta tudi Srbija in Črnagora izgubili sčasoma svojo samostojnost, ako ostane Bosna avstrijska. Zato pa da bosta Srbija in Črnagora najodločneje zahtevali od evropskih vele-sil, naj se Bosna prikloni njima, ali pa naj se ji da samostojnost. — Črnogorski knez Nikita ve, da vodi pot take otročje politike v pogubo, toda pomagati si ne zna, ker ga njegovi Črnogorci nečejo ubogati. Zato se vedno širijo vesti, da bo knez odstopil.

Izobrazbi.

Kaj bi dobili, če bi dobili slovensko vseučilišče?

Lahi že dolgo zahtevajo svoje vseučilišče. Pa do zadnjega časa so bile njih zahteve zastojne. Pred kratkim so torej laški študentje na dunajski univerzi priredili demonstracijo za laško univerzo in ko so jih nemški nacionalni študentje napadali, so začeli streljati z revolverji. Študentje pa niso ostali sami, kmalu za njimi so laški državni poslanci odločno zahtevali laško vseučilišče in začele so se demonstracije za laško vseučilišče tudi med ljudstvom, posebno v Trstu, ker hočejo Lahi, da se ravno v Trstu napravi laška univerza. Pri teh demonstracijah je vse laško ljudstvo — tudi dekleta iz ženskih zavodov in otroci so se udeleževali demonstracij — govorilo in zahtevalo laško vseučilišče. In to je zaleгло. Ministrski predsednik je že obljubil, da se bo obravnavalo o tem v zbornici.

Tudi mi Slovenci zahtevamo že dolgo svoje vseučilišče v Ljubljani in vlada je že pred leti sama priznala, da je ta naša zahteva upravičena. Tudi slovenski študentje skupno s Hrvati in Srbi so to svojo staro zahtevo povedali ob tej priliki v demonstraciji, ki se je udeležilo do 350 študentov in ki je bila, to moramo tudi povedati, mnogo dostojnejša, kot ona laških študentov. V neki dunajski restavraciji se je vršil shod, od tu pa so odkorakali v red pred državno zbornico, kjer jih je jako surovo vsprejela dunajska policija in odposlanci so nesli napisane zahteve, ki so jih stavili vsi slovenski, hrvaški in srbski visokošolci »Narodni zvezi«, to je slovenskim in hrvaškim državnim poslancem. Ti poslanci so v zbornici zahtevali, da se obravnava o laškem vseučilišču le, če obravnava zaedno o slovenskem vseučilišču. O ti zahtevi pa vseeno ministrski predsednik ni znil besede.

Naši poslanci so sklenili, da bodo zaradi tega začeli z opozicijo, da bodo glasovali proti proračunu. Pa tudi vse slovensko ljudstvo mora govoriti sedaj, da se ne

bo mogoče sklicevati nasproti našim poslancem, da zahteva slovensko univerzo par izobražencev, ne pa ljudstvo. In zato se mi zdi primerno, da se tu poprašamo, kaj bi pomenilo to, če dobimo svojo slovensko vseučilišče.

Dokler nimamo slovenske univerze, mora študirati okoli 700 slovenskih visokošolcev po tujih mestih, kjer je življenje silno drago. Koliko jih je, ki morajo stradati v dobi, ko je za človeka najbolj potrebna redna hrana za njegov razvoj. Koliko si jih tako nakopije kal bolezni v tem času, da potem ne morejo delati, kakor bi morali. Koliko jih obupa, koliko se jih zgubi. Zato je prišlo do tega, da se s takim nezupanjem gleda na študenta, ki po dokončani osmi šoli ne gre v lemenat, dolgoletne skušnje nas res učijo, da se jih mnogo zgubi v tujini. Kolikokrat zaradi pomanjkanja! Talentje, ki se je tako veliko pričakovalo od njih, postanejo falirani študentje vsled pomanjkanja. Izkušnja nas uči, da se z lačnim želodcem ne da študirati. Nekateri pa sploh študirati ne morejo začeti. Talentirani ljudje, ki bi lahko kdaj ljudstvu veliko koristili, ki nimajo veselja za duhovski stan, študirati pa tudi ne morejo, kar jih veseli, ker nimajo denarja, postanejo uradniki pri pošti, železnici in drugod. Ljudstvo nima nič od njih, sami so s seboj in z drugimi nezadovoljni in zato sitni, da se vsakemu nerodno zdi, kdor ima kaj opraviti z njimi. Izkušnja nas uči, da so ravno nižji uradniki najraje zadirljivi in sitni.

Zgube se pa v tujini velikrat tudi oni, ki so tako srečni, da se jim ni treba vojskovati s pomanjkanjem. Med tujci postanejo tuji svojemu ljudstvu po srcu, po misli, po veri. To je krivo, da tako veliko naših izobražencev ne čuti z ljudstvom.

Ker nimamo svoje univerze, se nam izgubi toliko naših sinov, in ravno najboljših sinov, od katerih se je največ pričakovalo. Vsak da vendar študirat najbolj talentiranega sina. Tako se nam izgublja cvet naroda, mesta in službe, ki bi jih morali dobiti ti naši sinovi, službe, pri katerih se lahko največ dobrega ali pa tudi največ slabega stori ljudstvu, kakor se hoče, imajo navadno pri nas Nemci, ki ne morejo čutiti z ljudstvom, ki posebno v teh časih navadno delajo, kar le morejo, proti slovenskemu narodu.

Vse to se bo spremenilo, če dobimo slovensko univerzo v Ljubljani. V Ljubljani je življenje cenejše, kot po drugih mestih. Naši študentje bodo študirali med svojci in bodo dobili lahko tudi več podpor, kakor je to sedaj mogoče. Pri Nemcih je sploh nemogoče misliti na podpore. Koliko jih bo potem lahko res izbralo stan, za katerega bodo imeli poklic in zmožnost. In v Ljubljani sredi med svojim ljudstvom tudi ne bodo postali temu ljudstvu tuji.

Če dobimo slovensko univerzo, bomo omogočili 700 našim sinovom, da bodo lahko študirali doma, da jim ne bo treba okušati tujine, ki je posebno v sedanjih časih bridka. Le tako se bo zgodilo, da slovensko ljudstvo ne bo dobilo v višjih uradih tujcev svojih nasprotnikov, tudi ne ljudi odtujenega mišljenja, ampak ljudi, ki

bodo poznali njegove potrebe, ljudi, ki bodo čutili z njim in ki bodo slovenskemu ljudstvu za univerzo tudi hvaležni.

Slovensko univerzo torej zahtevajte možje na vseh shodih, v vsaki vasi! Povejte povsod to svojo zahtevo svojim poslancem. Ves svet naj izve, da je to zahteva člega slovenskega ljudstva!

LISTER.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(LUCIJ FLAV).

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

(Dalje.)

TRETJE POGLAVJE.

Pri egiptovski vedeževalki.

Naslednji večer povabi Berenika poslanika in višje častnike na slavnostni obed, ki ga je priredila na čast Luciju Flavu, da gostje praznujejo njegovo rešitev in njegovo povišanje v tribuna.

Slavnost se vrši v razkošno opremljeni obednici. Ob njenih stenah stojijo bronasti kipi, držeč zlate svetilnice z dišečim oljem, iz katerih se vsipa bogata in blagodejna svetloba na dragoceno pohištvo. Marmorne stebre objemajo sveži vencji iz najlepših cvetic; visoka okna pa zakrivajo indijske preproge z umetno narejenimi gubami. Najbolj pa se čudijo gostje krasni sliki, ki krije povprečno steno dvorane in kaže veselo gostijo rimskih bogov, ko se naslajajo ob ambroziji in nektarju.*

»Jaz morem postreči svojim dragim gostom samo z zemskimi jedmi in pijačami,« reče Berenika, ko stopi s svojo sestro Druzilo v dvorano.

»Če jih prejmemo iz tvoje roke, jasna kraljica, so slajša kot nektar in ambrozija,« pripomni laskavo Pomponij Papilij. Kraljica pa ga pogleda s prezirljivim očesom in se takoj obrne k Luciju in prične seznanjati svoje goste z novim tribunom, »svojim posebnim varovancem«.

Evpolem vodi posamezne goste k njihovim sedežem. Prvo mesto zavzame poslanik, poleg njega posadijo Lucija; kraljica sama pa si izbere svoj sedež na Lucijeve desnici. Papilij, ki je dosedaj zavzema častno mesto Lucijevo, dobi prostor ob stranski mizi, odkoder švigajo neprestano njegovi zavistni pogledi na nevarnega tekmeča.

V dvorano prihitijo okinčani sužnji in delijo gostom šopke in vence iz svežih cvetic. Najlepši venec položi kraljica na glavo slavljencu, presrečnemu tribunu. Nato prično služabniki polniti zlate kupe gostov z dragocenim vinom; vesela družba se jame takoj izvrstno zabavati.

Lucij mora gostom zopet pripovedovati vse svoje doživljaje. Berenika zna vsako njegovo besedo tako zasukati, da ga gostje občudujejo kot največjega junaka. Vse govori samo o srečnem odliko-

* Jed in pijača poganskih bogov.

vancu, vsakdo se poteguje za njegovo naklonjenost. Iznenaden zre Lucij na kraljico, ki zna pri vsaki najmanjši priliki pokazati svojo posebno naklonjenost in ljubezen. — Vedno bolj izginja iz njegove razburkane duše podoba nedolžne Tamare.

»Čudiš se, da sem ti tako naklonjena,« šepeta kraljica Luciji, ko so gostje drugam obrnili svojo pozornost: »Pokazati ti hočem, da naju usoda kmalu združi za visoke namene. Še preden sem se seznanila s teboj, sem naprosila neko egiptovsko vedeževalko, da mi napove mojo prihodnost. In glej, dragi moj Lucij, pokazala mi je podobo, ki jo moraš tudi ti še danes videti. Vedeževalka biva zdaj v Cezareji; napovedala sem ji nocoj ob polnočni uri svoj obisk. Ti me spremiš tjakaj!« —

Medtem začno zabavati goste pevci in igralci na citre, proslavljajoč vino in radosti urno bežečega življenja. Grške plesalke pa uprizarjajo svoj umetni ples in obsipajo pivce z dehtečim cvetjem. Proti polnoči pa se dvigne kraljica s svojega sedeža in zapusti v spremstvu Družile in Lucija šumečo dvorano.

»Glejte ga, kako lazi za njima!« kriknje pijani Pomponij Papilij v svoji nepremagljivi zavisti in omahne z zaničljivim krohotom na svoje mesto.

Že čakata v preddvoru dve nosilnici, da poneseta naša nočna obiskovalca k vedeževalki.

Berenika in Lucij zamenjata svojo vrhno obleko s črnimi haljami, takoj dvignejo služnjiki obe nosilnici in hitijo z njima skozi nepregledno vrsto mestnih ulic. Dospevši do zelo oddaljenega in zapuščenega dela mesta, obstaneta nosilnici pred nizko, z visokim zidovjem obdano lišico. Evpolem ploskne z rokami in zakliče ime svoje gospe; takoj se odpro skrivnostna vrata nočnim obiskovalcem. Dvornik in služabniki ostanejo na vrtu pred hišo, meneč, da umrjejo od groze in strahu, ako prestopijo prag tega vražarskega brloga.

Vedeževalka Kirka je namreč znala uprizoriti v svojem bivališču toliko gruzoto, da so celo najpogumnejši možje zrlj njeno domovje s strahom in trepetom. Ko stopita kraljica in tribun v tesno vežo, se pred njima nenadoma dvigneta iz tal dva velikanska zamorca. Oba vihtita v svojih debelih rokah prasketajoče svetilke, iz katerih šine le tuintam modrikasti žarek na vlažno zidovje. Ob steni se vrstijo kipi egiptovskih bogov s pasjimi in ptičjimi glavami, ki obračajo neprestano svoje rdeče in zelene oči na prestrašena gosta. »Bog naju obvaruj«, mrmra Lucij v svoji zbeganosti, medtem ko se Berenika tesneje oklepa njegove roke.

Tu pomigneta črna velikana svojima gostoma v notranji del poslopja in ju peljeta do temnega, s čarovniškimi znamenji popisanega zagrinjala, katero pa takoj odmakne nevidna roka. Še en trenutek — o groza — pred njima zazija globoka podzemeljska klet, iz katere puhti omamljiva sopara. Ozke stopnjice vodijo v tajinstveno globino. Na desni in levi strani plapolajo žveplene baklje, ki za silo osvetliju-

jejo s svojimi rumenkastimi prameni mrzle stene. Lucij in Berenika dospeta do nizkih vrat, iznad katerih se zaganja vanju dvoje pisanih kač in jima brani vhod v notranjost; zamorca pomolita proti njima svoje svetilke in razjarjena golazen se takoj poskrije v zidovju. Onstran vrat pa biva vedeževalka v slabo razsvetljeni dvorani, po kateri begajo slabotni žarki dogorelih plamenic kakor večje od kota do kota.

»Hči velikega Heroda, prijatelja mojih bogov, prosim te, vstopi!« zakliče glas iz temne daljave. Berenika hoče stopiti s tribunom v skrivnostni prostor, a zdajci planetna prednja dva divje tuleča volkova, vklejena v ognjeno-žareče verige. Tribun izkuša umoriti besni zverini s svojim mečem, kraljica pa vikne z obupnim glasom in omedli. Takoj se nekdo oglasi iz podzemeljske dvorane: »Nazaj! Pasau, drži moja poredna otroka, da ne storita kaj hudega prijateljem vsevednih bogov!« Godrnjaje izgineta volkova, zamorca pa odmakneta težki zapah in peljeta svoja gosta v visoko obokano klet. Toda čuj, kaj je to? Globoko pod njunimi nogami odmevajo bobneči glasovi turobne godbe. Vsak trenutek naraščajo strastne melodije, polne hreščečih disonanc, silno grme slovesni glasovi rogov in trobent. Končno se vsi akordi še enkrat združijo v veličastno, zmagoslavno pesem — in zopet vlada povsod smrtna tišina. Črnca ponudita kraljici in tribunu prostor na nizkih stolčkih in se vdereta pred njenimi očmi v zemljo.

»Ali hočeta videti velike skrivnosti, katere odkrivajo podzemeljski bogovi na mojo prošnjo? Porabita zdaj ugodno priliko! Vsa znamenja na zvezdah, posebno pa na zemlji in mesecu, napovedujejo izvrsten uspeh! Naj se zgodi, kar hoče, nikar ne zapustita tačas svojih sedežev!«

Pri tej priči napolni vso okolico modra svetloba; tik pred radovednima gledalcema se pojavi ženska podoba, sedeč na velikem krokodilu, ki se premeta v ogromnem, iz samih grodelj sezidanem kotlu. Krčevito iztega ostudna ženska svoje suhe roke po zraku; iz divje razmršenega šopa njenih sivkastih las pa sikne zdajpazdaj strupeni kačji jezik. Nato plane babura kvišku, stopi z boso nogo na krokodila na glavo ter se v silnem skoku pože na zemljo. Ko nariše s svojim čarovnim žezlom v vlažni prsti ognjen kolo-bar, sede vnovič na luskasti hrbet krokodilov in jame klicati duhove.

S tihim in pritajenim glasom izgovarja skrivnostne besede; neprestano piše s svojim žezlom po zraku rotilna znamenja. Globoko pod zemljo pa zaigra hreščeča godba in prihaja vedno bližje. »Prihajajo, že prihajajo!« vzklikne čarovnica. »Le semkaj, ti, ki vidiš vso prihodnost in določuješ usodo ljudem! Semkaj, strašni, nezrekljivi duhovi, ki tehtate človeške duše! Povejte, kakšno usodo ste izbrali hčerki velikega Heroda!«

Bliskoma zažari vsa okolica v rdečkastem ognju, veliko zagrinjala, ki je zakrivalo temno ozadje, izgine. Ondi stoji sedmero ilovnatih kozic, iz katerih se vz-

penja gosta, sladkoopojna sopara. Zdajci zagleda Berenika žensko podobo v kraljevski opravi; le krone ji manjka na glavi.

»Kdo je to, kdo je to?« vikne kraljica v svojem razburjenju proti tribun.

»Ti, jasna kraljica, tako gotovo, kakor sedim tukaj poleg tebe!« odgovori Lucij.

»Tiho, nikar ne govorita, da ne preplašita vsevednih duhov! Ali ne vidita, da že zakrivajo veselo podobo bodočnosti zavistni oblaki?« kriknje prestrašena Kirka. V resnici prične objemati kraljevsko podobo neplodna sopara.

»Daj, poizkusi še enkrat! Čaka te dvakratna, trikratna nagrada!« prosi Berenika.

»Naj bo! toda gorje ti, ako mi zopet splašiš duhove!« Ženska prične vnovič zaklinjati podzemeljska bitja. Zopet ugleda Berenika ženo v kraljevski obleki, toda ne več same, poleg nje stoji krasen vojščak v rimski opravi. Lucij prebledi. Da, to je on sam; celo srebrni oklep na junaških prsih je na las podoben njegovemu. Venec vojnega zmagovalca in cesarski plašč diči na ponosno postavu, ki polaga na glavo svoje tovarišice bleščečo cesarsko krono. Samo obrazov ne more videti tribun s svojega sedeža, ker sta obe postavi obrnjeni proti ozadju, kjer požirajo nebotični plameni jeruzalemsko mesto.

Berenika se tesno oklene tribuna in mu pošepče v drhteči radosti: »Glej, ti in jaz!« Toda ta ne more obvladati svoje radovednosti in zakliče čarovnici: »Stori, da obrneta prikazni svoje obraze semkaj!«

Komaj izgovori te nesrečne besede, že švigne mimo njega blisk, pod visokim obokom pa nastane silno bobneje groma. Hkrati izgine vsa svetloba, le satanski posmeh odmeva po temni dvorani.

»Že drugič sta mi pokvarila uspeh!« se razjezi Kirka. »Vse je izgubljeno! Ne upam si še enkrat poklicati razjarjenih duhov! Doletela bi vaju strahovita kazen za vajine predrznosti!«

(Dalje prihodnjič.)

„Pasjeglavci“.

(Zgodovinska povest. — Češki spisal profesor Alojzij Jirasek. — Poslovenil »Domoljubov« urednik.)

Že v zadnji številki »Domoljuba« smo naznanili, da bo prinesla »Ljudska knjižnica« z zgodovinsko povestjo »Pasjeglavci« nekaj posebnega. V nastopnem smo ponatisnili kratek odstavek iz te znamenite povesti, ki opisuje kmečki punt na Češkem; kdor bo čital to kratko črtico, vzeto iz tako zanimive zgodovinske tvarine, onemu bo pač še mnogo nejasnega in si bo želel vse prebrati. Kupi naj si torej za malenkostno ceno 1 K knjigo, da bere tudi prejšnje dogodke in pa konec povesti.

Iz srede povesti navajamo v naslednjem le odstavek, ki popisuje pot hrabrega kmeta Kozine na morišče. Kmet Ivan Sladki, po domače »Kozina«, ni storil drugega, kakor da se je potegnil za pravično stvar, za pravice svojega ljudstva, »Hodov« (ljudstvo češkega pokolenja) in se pritožil proti tlačitelju kmečke-

ga stanu, brezsrčnemu trinogu, trhanovskemu graščaku Lammingerju pl. Albenrajskemu, ki je slednjič dosegel, da je sodišče obsodilo Kozina v smrt na vešala. Baronu Lammingerju se je to posrečilo, a slišati je moral iz ust svoje žrtve pod vešalami tudi lastno obsodbo. Pa berite tisti odlomek iz povesti same:

Naenkrat se zdrznej. Iz mestne hiše se zasliši zamolkel šum in jok. Vojaki pridejo ven v odmerjenih korakih in za njimi — to je on! Kozina! Srce se jim skrči. To je tisti postavni mož, ki je bil nekdanj kot kri in mleko. Kako je prepaden, kako bled! Toda kako čvrsto stopa, kako nese glavo po konci! Vsi Hodi imajo eno misel, vsi stopijo naprej, da bi ga pozdravili; še ganiti se ne smejo. Samo to so videli, da jih je Kozina opazil in se jim nasmehnil. Vojaki sprevod obstane prav pred mestno hišo. Jetnik se ozre na nebo, katerega toliko časa ni videl. Bilo je jasno in modro. Med tem jetničar Anici in stari Kozinki prigovarja, naj bosta tiho, ker se bo prebrala razsodba.

Pogled vseh na trgu se upro na balkon mestne hiše, kamor je prišlo nekaj uradnikov. Eden izmed njih začne iznova brati razsodbo kazenskega sodišča, da bi vsi tu zbrani zvedeli, kaj je obsojenec zakrivil.

Ko je prebral do konca, se na dano znamenje tužni sprevod pomakne naprej. V tem hipu eden izmed Hodo — bil je to stari Pribeek — sname svojo kosmato čepico, stegne desnico proti Kozinu in zapije:

»Z Bogom, ti naš mučenik!«

Toda njegove besede se izgubé v šumu in hrumu množice in le najbližji so slišali ta starčkov glas. Slišal ga je tudi Kozina, kajti obrnil se je še enkrat in Hodom pokimal z glavo, zadnjikrat. Potem je korakal naprej, ob njegovi strani duhovnik, ne daleč stara mati in žena, držeči Pavleka in Ančko za roko. Za njimi stopajo Hodi in Hodke; prav blizu za staro Kozinko Gregec Iskra. Na desni, na levi vojaki, ki zadržujejo ljudstvo. Tisti iz množice, ki morejo videti obsojenca, njegovo mater in ženo v strašni bolečini in oba mala nedolžna otroka, se ne morejo zdržati solz.

Sprevod se le počasi pomika naprej. Na čelu oddelek vojakov, ki dela gaz med množico; od tam se glasi zamolklo ropotanje zagnenega bobna. Tako korakajo od mestne hiše do Praške ulice. Z zvonika se oglasi žalostni glas mrtvaškega zvona. Ko Kozinka in Anica zaslišita njegov prvi glas, zalomita z rokami. Ne ve sta, kaj se godi okoli nju.

Megla zakriva Anici vse na okoli. V tej megli se vse gubi, iz nje sliši samo nekaj pusti šum in zamolkel ropot; grozni

glas mrtvaškega zvona more jasno razločiti. Srce ji upada, krč ji stiska prsi; nič več ne more jokati. Nato se ji začno tresti noge, kolena se ji šibijo, in težka omedlevica jo začne napadati. Hodske sosedo dobro zapazijo, kako se je opotekla.

Kozina obstane in z njim ves sprevod. Bili so ravno v Praški ulici. Vsi se ozirajo, kaj se godi; okrog in med množico gre glas, da omedleva kmetica, žena obsojenčeva. Vsem se smili; ljudem v množici in tistim, ki gledajo z oken. V tem hipu se zasveti v zraku srebrn denar, za njim drugi, tretji; za njimi se zablika cekin in prileti v naročje Anici, katero so posadili na kamenito klop pred hišo. Ali so hoteli tako pokazati svoje sočutje, ali pa dati odškodnino ubogi kmetici? Burno pogradi ona denar, ga zažene od sebe kot goreče oglje ali ostuden mrčes ter vrisne:

»Dajte mi mojega moža!«

Reko ji, naj ostane tu, naj ne hodi dalje. Toda kakor bi dobila novih moči, zopet vstane in stopa naprej po žalostni poti. Pot pelja sedaj ven skozi praška vrata, nato korakajo skozi sedanje predmestje, kjer so bili takrat sami vrtovi. Jasen, mrzel dan je. Izprevod ogromne množice se sedaj lahko razprostire na širjavo in mnogo jih hiti naprej na višino, kjer so se dvigale vislice. Okrog njih se postavijo vojaki in napravijo četverokot. Na prostoru, vešalam ravno nasproti, se postavijo gospodje svetniki, uradniki, častniki na konjih in med njimi okrajni glavar Hora; ob njegovi strani baron Lamminger pl. Albenrajski. Plemenitaš, ogrnen s temnosivim plaščem, se pogovarja z okrajnim glavarjem. Pegasto obličje trhanovskega gospoda je tako kot sicer, blede, mirno. Vendar hitreje zatrepčejo njegove svitle trepalnice, ko stopi obsojenec v četverokot.

Lamminger ga bistro pogleda in ne spusti očesa z njega. Kozina koraka čvrsto, nič ni pobit — trda glava! Mirno poslušaj razsodbo, na novo prebrano. Čas slovesa nastopi. Objame ženo, mater, otroka, poljubi vse — Lammingerju pa niti žilica na obrazu ne gane, ko gleda ta pretresljivi prizor, žalost teh hodskež žen, ko mu jok teh malih otročičev udarja na ušesa.

Gleda le Kozino in pazno mu sledi, ko se od svoje rodbine odtrga in koraka pod vislice. Stopinja se mu ne ustavlja, noga se mu ne šibi; moško gre in po konci, poljubi križ mu od duhovnika podani, trdnih korakov stopi na lestvo, tja, kjer ga čakata rabelj in smrt. Kroginkrog nastane globoka, mrtvaška tišina. Na tiho so ljudje gleda tja napeto ter si upa ko-

maj dihati. Mrzel veter vleče, poigrava s perjem na klobukih gospodov in prinaša od tam, odkoder dve Hodki neseta Kozinove otroke proč, grozen krik. Stara mati pada tam v omedlevico. — Vendar še enkrat se dvigne starka in gleda tja — —

Obsojenec obstane pod vislicami ter se ozre doli po mestu in dalje po okolici, oko mu obstane na brezštevilni množici ljudstva, ki kakor živo jezero obdaja žalostni holmec. — Zagleda potrte rojake v vojaškem četverokotu; marsikateri izmed njih stiska pesti, vsem so mokre oči in marsikateri se ihti na glas, kakor Iskra. Vidi jih, vidi tudi ženo, mater; a sedaj se ozre na gospodo. — Izpozna enega tam na vrancu, izpozna Lammingerja, ki ne spusti očesa od lestvice. Kozina se zravna — pogleda mu v obraz, kakor takrat pri županu Sikcu. — In čuj! Vsi se zdrznej, gospoda, rabelj, vse je zmešano.

»Lomikar!« zakliče Kozina s kreplekim glasom, ki se je tresel v zadnjem, globokem razburjenju. Grozno se razlega okoli. Zdaj mu rdečica zalije blede lice in oko mu zažari.

»Lomikar, čez leto in dan bova skupaj stala pred sodnim stolom božjim in takrat se pokaže, kdo izmed naju — —

Tu šele se zave poveljujoči častnik. Njegova gola sablja se zasveti v zraku, rabelj izpodmakne in Kozinov glas umolkne. Ivana Sladkega, s priimkom Kozina, ni bilo več med živimi.

• • •

Škoda le, da je ta povest preobširna za ponatis v »Domoljubu«, zato je pa našim naročnikom dana prilika, da si jo nabavijo pod sledečimi skrajno ugodnimi pogoji:

Povest sama obsega čez 300 strani; koncem povesti so tudi dodane nekatere pripovedke iz Kristusovega življenja in sicer:

»Vodnjak modrih mož.« — »Betlehemske detece.« — »Sveta noč.« — »Beg v Egipt.« — »V Nazaretu.« — »V templju.« — »Taščica.« — »Naš Gospod in sv. Peter.«

Pripovedke same obsegajo čez 100 strani, vsa knjiga tedaj nad 400 strani, na čelu ima krasno večbarvnosliko; dobi se pa popolna knjiga za malenkostno ceno 1 krono s poštnino v red. Domoljubovi bralci, omislite si to knjigo in priporočajte jo tudi drugim! Ne kupujte pa za drag denar slabega berila od brezvestnih kolporterjev. Dobra in koristna povest »Pasjeglavci« s pripovedkami vred velja samo 1 krono; naročite si knjigo od »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani, katera Vam jo pošlje s položnico po kateri nakažete denar, ko dobite knjigo, tako, da Vam ne narastejo nobeni drugi stroški. Omenjeno pa bodi še enkrat, da mora vsakdo naročiti in plačati knjigo takoj ali vsaj pred koncem marca, ker stopi s 1. aprilom v veljavo prava knjigotržka cena, ki znaša 2 K 20 v.

Razgled po domovini.

Opozarjamo na poseben listek v današnji številki »Domoljuba« pod naslovom »Pasjeglavci«. Ta listek obsega kratek odstavček iz te vezelazimne povesti, katera se dobi nekaj časa v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani za zelo nizko ceno.

Župnik Ivan Zupančič utonil v Krki. Iz Žužemberka se piše: Veleč g. Ivan Zupančič, župnik v Šmihelu, je v torek, 19. t. m., popoldne prišel v Žužemberk po opravkih. Proti sedmi uri zvečer se je hotel vrniti domu, sedel je na sani in hlapec je pognal. Koncem

trga pa je iz dosedaj še nepojasnjenih vzrokov konj nenadoma skočil na levo pod cesto. Prepad pod cesto je na mestu nesreče grozen. Kakor bi trenil, je konj s sanmi, župnikom in voznikom šinil v Krko. Voznik se je rešil, konj je na drugi strani Krke prišel na suho

brez sani, župnika pa ni bilo nikjer. Ljudje so hitro prišli s svetilkami in okrog dve uri iskali župnika. Toda kalna, od južnega snega narasla voda in temna noč sta vse iskanje napravila brezuspešno. V sredo jutro okrog sedme ure so šele našli v sanjках mrtvo truplo na slapu v Žužemberku. Truplo se je začasno prepeljalo v mrtvašnico v Žužemberk, v četrtek se je prepeljalo v Šmihel, kjer je bil pogreb v petek ob 10. uri. — Pokojni župnik je bil dober, blaga duša. Četudi je nekaj premoženja podedoval, vendar je njegovo življenje bilo nad vse priprosto in skromno. Radi tega so ga tudi vsi spoštovali. Zadnji čas so hile vse njegove misli v zidavi nove župne cerkve. Vse svoje dušne in telesne moči je posvetil v to, da bi sezidal lep hram božji. In ne brez uspeha. V kratkem času je spravil stavbo pod streho, sedaj se že za silo opravlja služba božja v novi cerkvi, ki še ni povsem dodelana. V sredo je hotel iti prosit v linjsko župnijo hrastov za cerkvene klopi; toda božja volja je bila drugačna. Naša misel je, da kdor se toliko trudi za lepoto hiše božje, kakor se je pokojni župnik, da tega smrt se ne more imenovati nesrečna, če je bila tudi nagla. — Župnik Janez Zupančič je bil rojen v Toplicah na Dolenjskem leta 1859 ter je bil posvečen v mašnika leta 1886. Služboval je potem kot kaplan v Cerkljah pri Krškem, nekaj časa v Spodnji Idriji, bil župni upravitelj in župnik v Topli Rebri, župnik v Banji Loki, od leta 1901 pa je bil župnik v Šmihelu pri Žužemberku. Naj počiva v miru!

Za odpravo smodnišne zaloge na Ljubljanskem polju. Poslanec dr. Ivan Šusteršič je 20. t. m. posredoval pri ministrstvu za deželno brambo, podmaršalu Georgiju, radi kmetijstvu sovražnih odredb pri smodnišni zalogi na Ljubljanskem polju. Podmaršal je obljubil, da se obrne takoj do vojnega ministra in mu priporoči spremembo v prilog potrebam kmečkega gospodarstva. Mi toplo pozdravljamo odločen korak dr. Šusteršiča proti novotarijam, ki jih je uvedla vojna uprava zadnje čase pri straženju smodnišnic, ki so velika ovira kmetu, a tudi v nadlego mirnih izprehajalcev.

V trnovskem samostanu je zaspala v Gospodu dne 17. t. m. priljubljena učiteljica č. sestra Gabriella Lojk v 36. letu svoje starosti. Preblogo učiteljico priporočamo v priazen spomin in molitev!

Deželna vlada kranjska razpustila ljubljansko veteransko društvo. Bliskoma se je pretekli petek razširila po Ljubljani novica, da je deželna vlada razpustila vedno velepatrijotično ljubljansko veteransko društvo, ker je na svojem občnem zboru dne 11. oktobra sklenilo prispevati iz društvenega premoženja za spomenik žrtvam, padlim 20. septembra, in ker je določilo znesek za ranjenec! Deželna vlada pravi, da vidi v tem »demonstrativno dejanje«, ki je v nasprotju s pravili društva. Obenem je cesar veteranskemu društvu odtgnil svoj protektorat in je preklicano dovoljenje, da sme društvo imeti na društveni zastavi cesarskega orla, na drugi kranjski deželni grb. Deželna vlada je razpustila veteransko društvo baje na podlagi § 24. postavbe z dne 15. novembra 1867. Ko je čestiti predsednik veteranskega društva, Mihalič, patrijot od glave do nog, začel o razpustitvi društva, se je lokal kot otrok ter je vsled žalosti obolel, da je moral v posteljo. Deželna vlada že ni predložila g. Mihaliča v odlikovanje povodom cesarjevega jubileja, dasi je g. Mihalič brez dvoma eden najboljših patrijotov v Avstriji in za patrijotično misel velezaslužen, sedaj je pa razpustila še veteransko društvo. Čujemo, da bo g. Mihalič na cesarja pisal in mu razložil, da se je razpust izvršil na podlagi napačnih informacij.

Udeležence kmečko-stanovskega shoda opozarjamo, da je v frančiškanski cerkvi zadnja maša ob 11. uri in v stolni cerkvi ob polu 12. uri dopoldne.

Liberalno učiteljstvo se jezi nad S. L. S., ker mu ni dovolila povišanja plač. Liberalci so imeli celo vrsto let večino v deželnem zboru in vendar niso ugodili prošnjam in zahtevam učiteljstva. Naši poslanci so poslanci kmeta in kot taki morajo skrbeti v prvi vrsti za kmetijske potrebe, za prepotrebne ceste in vodovode, na katere ljudstvo že leta in leta čaka. Ne vemo, kaj bi bili rekli volivci, ako bi bilo prvo delo večine deželnega zbora povišanje učiteljskih plač.

Dika liberalcev je bil ljubljanski župan Hribar, o kojem sedaj vemo, da je zahteval vojaštvo nad svoje someščane, ki je potem v istini na nje streljalo kot na zajce. Liberalci so dali narediti žalni kolek kot spomin na dan 20. septembra, kojega dne je od Hribarja zaželeno vojaštvo ustrelilo dva Slovence in jih osem nevarno ranilo. Ta žalni kolek nas spominja sedaj tudi, v kako žalostno usodo nas zamorejo zapeljati slovenski liberalci!

Hud boj se je vršil med liberalno in Slovensko Ljudsko Stranko te dni za volitve v trgovsko in obrtno zbornico kranjsko. »Slovenski Narod«, dosednji predsednik zbornice Lenarčič in magistrat ljubljanski so ga pričeli. Postavili so svoje kandidate — kimovce. Nato je S. L. S. tudi postavila svoje može. Danes so se izvršile volitve. O izidu bomo poročali prihodnjic. Po Ljubljani je bil ves magistrat na nogah. Z raznimi sleparijami in zvijačami so liberalci jemali glasovnice tudi našim somišljenikom. V ljubljansko okolico pa so se peljali z izvoščeki k raznim trgovcem in obrtnikom, da bi jim pobrali glasovnice. Vse je radovedno na izid volitev. Do sedaj ima liberalna stranka veliko večino v zbornici. S. L. S. se je sedaj šele drugič udeležila teh volitev.

C. kr. finančno ravnateljstvo za Kranjsko nam naznanja: C. kr. finančno ministrstvo je z odlokom z dne 20. januarja 1909, št. 4607, dodatno k odloku z dne 23. decembra 1908, št. 91.169, dovolilo, da se smejo že pripravljene drozge iz suhih sliv še po dosedaj veljavem načinu prekuhati.

Podpore in pomoči potrebnim rodbinam rezervistov in rezervnih namestnikov. Rodbihe onih rezervistov in rezervnih namestnikov, ki so sedaj v Bosni in Hercegovini, imajo pravico do dnevnih podpor in to že od 28. novembra l. l. Pravico do teh podpor ima žena, otroci, sorodniki, bratje in sestre, če se dokaže, da je dotični rezervist jih vzdrževal s svojo plačo. Prošnje je pošiljati politični okrajni oblasti.

Lepa zmaga. Z Bučke se poroča: Minoli teden smo imeli volitev župana in starešinstva. Izvršila se je tako-le: Za župana je bil izvoljen g. France Veis, posestnik z Dolenje Radeljce. Svetovalcem so bili zvoljeni: Frančišek Selak z Bučke, Janez Kirar z Zaboršta, Alojzij Marušič z Dolenje Radolje, Franc Žnideršič z Močvirja, Josip Kirar z Zaboršta. Vsi so vrli pristaši Slovenske Ljudske Stranke. Do sedaj so imeli občino liberalci.

Duhovniške spremembe na Kranjskem. Kanonično umeščen je bil na župnijo Železniki č. g. Valentin Marčič, dosedaj župnik na Slapu pri Vipavi. Umeščen je bil na župnijo Prem pri Trnovem ondnotni upravitelj č. g. Martin Škerjanc.

Odlikovanje. Papež je imenoval koroškega rojaka g. dr. Martina Ehrlich, ravnatelja avstrijskega gostišča v Jeruzalemu, za svojega hišnega prelata. Čestitamo!

Duhovniške spremembe v lavantinski škofiji. Č. g. Jakob Rauter, župnik v Pilštanju, se je moral podati v Gradec k usmiljenim bra-

tom, ker se mu je unel slepič. Kakor zvemo, je operacijo srečno prestal. Sicer pa se priporoča sobratom v molitev. — Veleč. gosp. Franc Bratušek, prvoizvor v Svetinjah, je imenovan za župnika. Župnijo Reko je dobil č. g. Alojzij Gričnik, dosedaj kaplan pri sv. Marku niže Ptuja. — Častna kanonika sta postala veleč. gg. dr. Anton Suhač, dekan v St. Lenartu, in Simon Gaberc, dekan magdalenski.

Smrt v tujini. V Claridge, Pa., se je ubil v rovu 23-letni Franc Šusteršič iz Šmihela pri Novem mestu. — V Winter Quarters se je ubil Slovenec Franc Mivec iz St. Jurija pod Kumom. — Umrl je v Ameriki Lovrenc Petruš z Dolenjskega.

Iz Knittelfelda na Zgornjem Štajerskem se nam poroča, da je dne 4. decembra 1908. tamkaj Anton Zupanek, pristojen od tukaj, odpadel od sv. katoliške vere s svojo ženo vred, Marijo rojeno Herda in šestletnim otrokom. On je zagrižen nemčur. Slovenci! odpad od materinskega jezika pelje k odpadu od najvažnejšega, od svete vere!

Litijsko predilnico je kupil tržaški žid Bruner. Predilnica prične zopet z rednim delom.

Važno razkritje. Pri zadnjem deželno-zborskem zasedanju je deželni predsednik baron Schwarz na interpelacijo liberalnih poslancev radi dogodkov 20. septembra odgovoril med drugim, da je sam ljubljanski župan Hribar bil tisti, ki je zahteval za 19. septembra vojaško pomoč, češ, ko je spoznal svojo onemoglost napraviti red. — Deželni predsednik se je torej glede obeh očitkov, ki mu jih delajo — Nemci mu namreč očitajo, da jih je premalo varoval, Slovenci pa mu očitajo, da je vojake nad nje poslal — zagovarjal s tem, da se je ravnal po svetu, oziroma po prošnji županovi. Da je vojaštvo streljalo, je pa stvar poveljnikova, ki ima vso odgovornost za vojaštvo. — Odkritje, da je župan Hribar poslal za vojaško asistenco, je zbudilo veliko senzacijo (pozornost), kajti doslej se je ravno nasprotno govorilo in pisalo in tudi izjave Hribarjeve so protislovne s tem. Nekdo ni resnice govoril! — In dalje: Brez dvoma je bil župan Hribar neposredni vzrok, da je deželna vlada storila osodepolno pomoto. Župan, ki kliče vojaštvo nad svoje volivce! Župan, ki sam obupa nad svojo oblastjo. Hribar je načelnik narodno-napredne stranke, ki je priredila demonstracije, in ravno tista oseba kot župan kliče bajonete in puške nad demonstrante! To je nečuvstvo. Iстина je, da tako ne sme nikdar postopati noben župan! Hribar se je bil, ko se je o tem razpravljalo v kranjskem deželnem zboru umaknil nekam, da ga ni bilo videti. Gotovo je pričakoval, da pride njegovo postopanje v deželni zbornici v razgovor. Sedaj se pač izgovarja na razne načine, a utajiti se ne da, da je bil on tisti, ki je zahteval vojaštvo. Kaj je bila posledica tega, bralci »Domoljuba« že itak vedo. Vojaštvo je 20. septembra streljalo v množico ter ustrelilo dva nedolžna mladeniča in osem oseb težko ranilo.

Hribarjevo postopanje. Po Ljubljani se govori tole: Župan Hribar je hujskal liberalno stranko, da dejansko napade kranjskega predsednika Švarca ob otvoritvi deželnega zbora. Vsled dejanskih napadov na vladinega zastopnika bi bil deželni zbor zaključen in razpuščen. Hribar je hotel na ta način preprečiti, da bi Švarc povedal, na čigavo zahtevo je poklical vojake. Hribar je še pri svojem zahtevanju po vojaštvu tudi to dostavil, da bodo dne 19. septembra delavci dobili plačo, vsled koje si bodo lahko privoščili pijačo in torej še bolj burno nastopili. Slovenski liberalizem ima res čudne pristaše, a najbolj čuden med njimi je brezdomno župan Hribar.

Iz Trsta se poroča: Tu štrajkajo vozniki tržaške okolice, ker se ne upošteva zadruga voznikov za Primorsko od strani inagistrata, ampak se daje prednost zasebnim podjetnikom. — Delavec Anton Turk na južni železnici je tako nesrečno padel s tenderja na tla, da je dobil hude poškodbe na glavi, na prsih in levi roki. Oddali so ga v bolnico. — V kapucinski cerkvi je poskusil neznan človek ulomiti puščico in jo oropati. Pri tem ga je zasledil neki pater, ki je imel ravno opraviti v cerkvi. Tat je, zagledavši patra, popustil vse orodje in zbežal.

Letos ne bo pomanjkanja delavcev. Štatični podatki preteklih dveh let o kranjskih izseljencih iz Amerike nam kažejo, da se je v tem času vrnilo v domovino okroglo 4000 moških, delavcev in profesionalistov, ki bodo dobili lahko zaslužek doma. Večina se jih bo potrebovala seveda na kmetih, drugi pa v obrtu in sličnih podjetjih. Ti so vsled kritičnih razmer v špekulativni Ameriki zanjo zdaj zgubljeni in odvrnili so že tudi — na stotine drugih od nje.

Vročinska bolezen. V župniji Blagovica je ležalo 21. t. m. v eni hiši šest na vročinski boleznih bolnih oseb.

V Radečah je umrl star fant Tomaž Božič, rojen 28. decembra 1814, torej v 95. letu.

Vsled pasje stekline umrl. V vasi Gmajni, krškega okraja, je umrl petletni deček Alojzij Mrgole na steklini in sicer 11 tednov po ogrižu v desno roko. Poškodba na roki se je tekoma 14 dni zacelila in deček je ostal vse tedne navidezno zdrav. V drugi polovici pretečenega meseca opazili so spremembe pri otroku, postal je slabovoljen, nemiren in bled, izgubil je slast do jedi in spanje, hunchica v očeh se je povečala in pogled je postal čudno srep. Kmalu nato so se pojavili krči, nadržljivost in napadi zadržanja, težave v požiranju, bolečine na roki, pomnožene sline in značilni napadi krčev ob pogledu vode. Po petdnevem strašnem trpljenju, deliriju in besnenju umrl je nesrečni otrok.

Novi slučaj pasje stekline. V okolici Ljubljane ponavljajo se še vedno slučaj pasje stekline, tako v Sostrem dva slučaja, tudi v krškem okraju je zopet nov slučaj te kužne bolezni, in sicer v St. Jernejski občini.

Važna razsodba upravnega sodnega dvorja glede pasjega kontumaca pri steklini. Najvišje upravno sodišče je z razsodbo z dne 14. oktobra 1908., št. 9688, razsodilo, da se smejo psi, ki za časa kontumaca letajo prosto brez nagobčnika, ne samo v slučaju ulovitve, ampak tudi naknadno pokončati. S tem je izrečeno, da se smejo vsi psi, katere se zaloti na prostem ali na javnih prajih brez nagobčnika, gospodarju odvzeti tudi pozneje, da se jih pokonča, lastnika dotičnega psa pa se kaznuje po kazenskih določbah zakona zoper živalske kužne bolezni.

Gorenjske novice.

Bohinjska Srednjavsa.

Bohinjska Srednja Vas. Na Svečnico po litanijah bodo v dvorani »Občinskega doma« igrale dekleta Marijine družbe igre »Sestrina žrtev« (ali »Ljudmila«). Vsi, ki se zanimajo za to prireditev, se ugodno vabite k predstavi. — Ne zamudite se vpisati v Mohorjevo društvo! Samo ta mesec je še čas! Kdor bo pozabil, ne bo dobil prekrasnih knjig, ki nam jih družba za leto pripravila. — Fantje, še vedno je čas, da se vpišete v telovadni odsek. Prihodnje nedeljo pride jeseniški vadiatelj k nam v Srednjo Vas, da počasi začnemo z redno telovadbo. Zato pridite po nauku go-

tovo vsi člani telovadnega odseka v Zadrugo! Sicer je vsako nedeljo po nauku sestanki v »Marijini sobi«. V odsek je zdaj vpisanih 49 fantov. Tudi drugi fantje, ki nimate morda časa za telovadbo, in moške, se lahko vpišete v telovadni odsek kot podporni člani. S tem postanete udje telovadnega odseka in se z drugimi aktivnimi člani vred smete udeleževati vseh njegovih prireditev. Vsak član odseka bi moral imeti naročeno fantovsko glasilko — list »Mladost«. Za dve kronici na leto imate dvakrat na mesec tako krasno berivo, da si lepšega želeli ne morete. In ta list je samo za fante in poroča posebej o fantovski organizaciji, njenih ciljih in uspehih. Takoj si ga naročite! Oglasite se pri predsedstvu telovadnega odseka. Na zdar!

Iz ljubljanske okolice.

Borovnica. Izobraževalno društvo v Borovnici priredi poučno predavanje v nedeljo, dne 31. t. m., ob 3. uri popoldne v svojih prostorih. Po predavanju se vrši občni zbor.

Delavci popirnih tovarn Medvod in Gorican, pozor! Podpisani odbor uljudno nanaša, da ima zadnje nedeljo meseca januarja, to je 31. t. m., svoj redni mesečni shod in ob enem ima tudi tukajšnje »Katoliško delavsko društvo« svoj redni letni občni zbor. Društveni odbor želi, da bi se ga udeležili vsi delavci in delavke, vsaj pa vsi člani in članice. Na tem občnem zboru lahko razvidite, da društvo ni spalo, ampak prav marljivo delalo in se bode lahko vsak prepričal, kako je z društvenim premoženjem. Ob enem se bo volil tudi društveni odbor in se vršilo vpisovanje novih članov v društvo. Torej delavci, še enkrat vas pozivlja odbor, da se vsi udeležite. — Odbor kat. delavskega društva v Preski.

Iz Notranjih Goric. V naši vasi se vedno nadljujejo med fante tepeži. Lansko leto so se stepli; bilo je 12 fantov zaprtih od treh do šest mesecev, pa jih ni spametovalo. Potem so Ivana Aliča na roženkransko nedeljo pretele, da je bil dalj časa v bolnici. Pa še to kazen niso prestali in zopet so se s svojo močjo pokazali na predvečer sv. Antona, to je 16. prosinca, so napadli Jožefa Selana iz Not. Goric in ga zopet pobili tako, da je moral v bolnišnico. V ponedeljek pa pride mož železne postave, orožnik, in zopet jih odpelje v »špekhamro«. — Fantje, bodite pametni! Vzemite »Domoljuba«, »Bogoljuba« ali »Mladost« v roke in prebirajte, mesto da se pretepavate!

Dobrova. Cesarjev 60-letni jubilej smo obhajali pri nas dne 2. decembra minulega leta zelo slovesno. — Dne 8. decembra popoldne od 3. ure naprej pa je bil pri nas volivni shod »Kmečke zveze«, na katerem se nam je predstavil novi kandidat za deželni zbor četrte kurije ljubljanske okolice, gosp. Mihael Dimnik. Na tem shodu, ki je bil izredno dobro obiskan, je imel g. tajnik dr. Rožič nad uro trajajoči govor o pomenu in važnosti kmečkih zvez ter o političnih in gospodarskih zadevah, osobito tikajočih se kmečkega stanu. Ves govor prišel je g. dr. Rožiču iz srca in je tudi vsem zavednim poslušalcem segal v srce. Na ta shod se je bilo vtihotapilo tudi nekaj socialno-demokratskih smrkavcev, ki so hoteli parkrat nekaj motiti g. doktorja v njegovem govoru, a jih je s par besedami panal tako, da so postali »mutci«. Klical jih je ob sklepu svojega govora k besedi, a so bili že preje izginili kot kafa. Nato je bil razvil g. kandidat Dimnik svoj program, katerega je zbor soglasno odobril in sprejel. Dala se je kandidatura Dimnikova na glasovanje, ki je bila navdušeno in soglasno sprejeta z vzkliki: Bog živi našega novega deželnega poslanca Mihaela Dimnika! Tega dne so socialni demokrati

bili med naše volivce razmetali celo butaro »Petričevih« priporočilnih listkov. Koliko so ti izdali, pokazalo se je dne 14. decembra p. l. ob volitvi samej, pri kateri je dobil od 243 oddanih glasov gospod Dimnik 227, večni kandidat Petrič pa le 15 glasov, en glas bil je neveljaven. No, pa naše socialno-demokratske korifeje so tako imenitne politične ničle, da same ne vedo, so li mandelci ali babice. — Na sv. Štefana dan, 26. decembra p. l., je naša dekliška Marijina družba proslavila lurski 50-letni jubilej s prelepo igro: »Na Marijinem srcu«. Dasi ravno je igra dolga in težavna, so se jo naša poštena in pridna dekleta sama brez tuje pomoči tako točno in temeljito pričela, da so jo tako točno in izvrstno izpeljale, da se še od popolno izurjenih, starih igralk ne more zahtevati kaj boljšega. Bila je pa tudi tako mnogobrojno obiskana, da dosedaj na Dobrovi še nobena tako. Ponovila se je igra potem v nedeljo, dne 27. decembra p. l. Tudi to je nekaj posebnega, da so si dekleta za to igro same preskrbele iz lastnega in tudi izgotovile krasne kostume, pri čemer imajo največje zaslug Mežnarjeva dekleta. Gmotni uspeh te igre, ki se bode porabil v nabavo nove društvene zastave, bil je zelo povoljen. — Naša »Mlekarska zadruga« je imela leta 1908. vsega denarnega prometa s prebitkom vred 107.942 K 16 vin. So že lepi novci, kaj ne? Bog!

Štepanja vas. Poročil se je posestnik, gostilničar in pleskar Ivan Bricelj iz znane spoštovane Briceljeve rodbine.

Smartno. Pritoževali smo se že svoje dni zavoljo ljubljanskih mestnih tržnih nadzornikov. Ravno kar je nastopil zopet nov tržni nadzornik Ribnikar. Menda bi se rad postavil in nas kmete, ki nismo njegove baže in mišljenja, nekoliko zatiral. Mleko izliva kar po tleh, namesto da bi ga dal mlekarici nazaj, da ga pelje domov in dá živini. Tudi poskuša in tehta mleko. Pa zdi se nam, da ima mož ali napačno tehtnico, ali pa ne pozna na tehtnico, ali pa nalašč dela krivico. Dimnikovi ženi iz Jarš ga je izlil sedem litrov. Ko so to slišale ženske po Šentpeterski cesti, so se temu čudile, ker jim je znano, da oddaja žena zdravo, dobro mleko. Drug slučaj: Mihovi Tončki iz Smartna ga je v petek izlil dva litra, v soboto pa en liter. In kako dela doma to dekle? Namolzeno mleko zlije vse v eno posodo in iz te napolni vse litre in firklje in bokale, katere pelje v Ljubljano. Mleko je popolnoma enako v vseh podobah. In ta učeni Ribnikar je rekel, da je mleko iz dveh litrov slabo. Saj to ni mogoče, če je vse iz ene posode, in človeku res pride na misel, da Ribnikar ne zna tehtati ali pa ima slabo tehtnico ali pa nalašč krivico dela. — Dobro se je potegnil naš poslanec Dimnik za mlekarice, ko je pozval deželnega predsednika, naj naredi red in naj se mleko tehta in preizkusi na preizkuševališču. — Pri zadetih mlekaricam svetujemo, naj Ribnikarja naravnost tožijo za odškodnino.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Smrt. V Lešah je dne 7. januarja umrla mati spoštovane družine, gospa Marija Valjavec, mati dr. Josipa Valjavca. Pogreb je pokazal, da je bila ranjka mnogo ljubljena. Razven mnogoštevilnega občinstva sta se udeležila pogreba gasilno društvo in šolska mladina z zastavama. Na grobu so ji zapeli nagrobnico. Naj počiva v miru!

g Iz Gorenjevasi. Zadnjič ste poročali o liberalnih dijakih v Poljanah. Tudi naša tratarska fara je oblagodarjena s študenti, saj jih je okoli 12. Trije so letos stopili v bogoslovje, kar vam z veseljem poročamo. Imamo pa tudi tri liberalne dijake, ki hočejo pri vsaki priliki pokazati svojo liberalno barvo. Dva sicer študirata še v Kranju, pa ko po par

mesecih skončata osmo šolo, bosta gotovo začela javno nastopati s svojo liberalno modrostjo. Eden, ki se že ponaša z akademično izobrazbo, kaj rad zabavlja na »klerikalno nazadnjaštvo« in na predavanja v našem »Kato-liškem izobraževalnem društvu«. Izmed ome-njenih osmošolcev bi eden rad izlegel »So-kola« in gori za vsako liberalno reč, drugi razširja liberalno časopisje, in tako je nevar-nost, da nam pokvariyo naše fante in dekleta, zlasti s knjigami, kakršne je razširjal nek libe-ralen osmošolec letošnje počitnice med na-šimi dekleti. Hočejo pa pri nas ustanoviti fantje in nekatera dekleta liberalno pevsko društvo. Tudi tukaj imata dva liberalna študen-ta glavno besedo in zanašata med že tako brezbrizna dekleta še večjo versko brezbriz-nost. Mi pa tega ne bomo puščali in za danes rečemo samo: Liberalni študentje, do tukaj in — ne naprej!

g **Bralno društvo v Naklem** je pozdravilo 17. t. m. deželnega poslanca g. prof. Evgena Jarca, ki je v poljudni obliki poročal o delo-vanju deželnega zbora in o starostnem za-varovanju. Nato je govoril tajnik Jernej Zupan o pomenu »Bralnega društva« in vabil občin-stvo k sodelovanju.

kitajsko-slovenski napisi: »Berären der Lei-tungen ist lebensgefährlich — Totkanje te is-peljave je smrtno nevarno«. Prekrasno. — Preteklo nedeljo je naše bralno društvo pri-redilo predstavo »Občinski tepček«. Dvorana je bila nabito polna. V nedeljo bo zopet pred-stava: »Za čašico kave«. Pridite pogledat!

g **Z Brda**. Katoliško slovensko izobraže-valno društvo bo imelo na Svečnico, dne 2. svečana, svoj drugi občni zbor v zvezi s krat-kim predavanjem, zato se vabite vsi v obil-nem številu, kjer se boste poučili o razvoju društva in čuli mnogo lepega.

g **Škofja Loka**. Javno predavanje. V ne-deljo, 31. t. m., ob 7. uri zvečer, bo imel v dvorani katoliškega izobraževalnega društva okrožni zdravnik g. dr. Ivan Hubad javno pre-davanje, h kateremu so vsi povabljeni. Vstop prost.

g **Z Bleda**. Jezero je že od novega leta zamrznjeno. Posebno močan led se je napra-vil v zadnjih mrzlih dnevih. Ledena skorja je dobro ped debela, da brez skrbi vozijo po jezeru z živino in s težkimi vozovi. Drsalcev, domačih in tujih, je vedno več. Šolarji iz Mli-nega se kar čez jezero pripeljejo po »šinah« (drsalicah) v šolo. V petih minutah prelete

veliko pridobil. — Na Rečici je umrl 21. janua-rija posestnik Anton Burja. N. v m. p.! — Na blejskem jezeru je prihodnje sredo na praznik sv. Blaža navadni shod. Vsako leto pridejo v obilnem številu od blizu in od daleč častilci sv. Blaža na otok prosit tega svetnika za odvrgnenje vratnih bolezni. To je edini shod na jezeru, da se lahko pride brez čolna peš do cerkve.

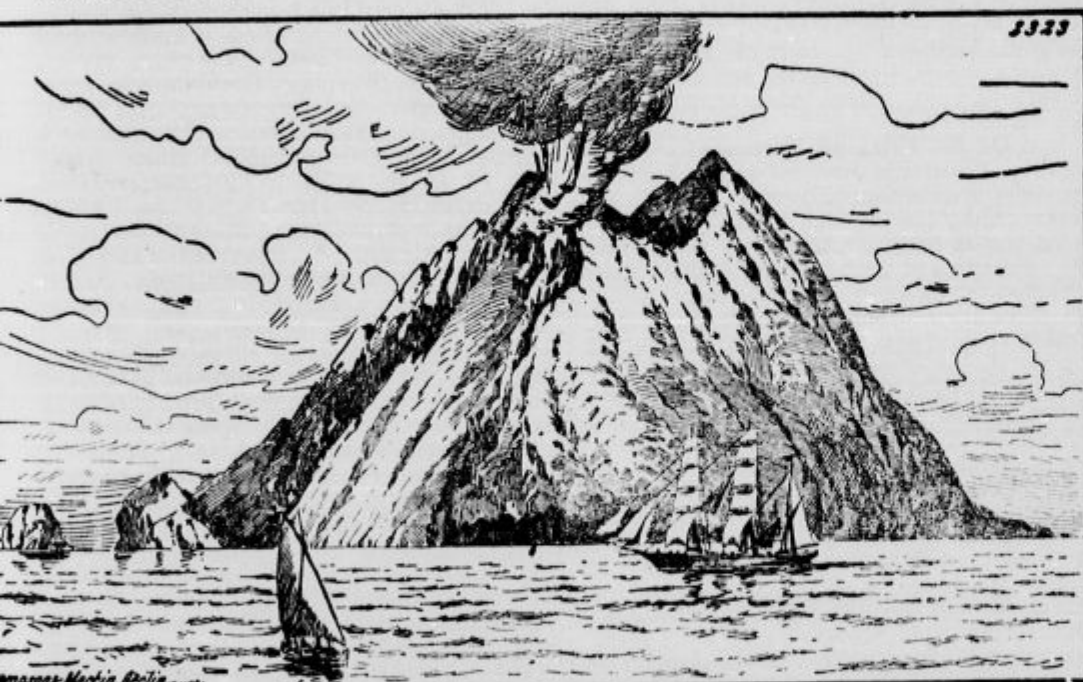
g **iz Komende**. Težko smo pričakovali 17. t. m. svojega poslanca g. dr. Kreka, in si-cer iz dvojnega vzroka: 1. ker ga že dolgo ni bilo med nami in 2. ker smo imeli zoper na-meravano starostno zavarovanje precej po-mislekov. Besede govornikove so nas prepri-čale, kako važno je tako zavarovanje ravno za naš kmečki stan, spoznali smo pa tudi vso zlobo in obenem neumnost onih, ki skušajo z lažmi nevedneže nahujskati zoper namerava-no zavarovanje in poslancem S. L. S. vzeti med nami zaupanje. Gotovo so bili najeti oni ne preveč trez ni poslušalci, ki so g. govornika motili med predavanjem s svojo suro-vostjo; seveda so jo skupili, dobili so odgo-vor, da jih mora biti sram; drugič se jim zna pripetiti še kaj hujšega. Glavnega krivca ni bilo zraven, a zadene ga plačilen dan, morda — kmalu, ker mera njegove zlobe je — polna! Z veseljem smo slišali g. govornika, kako po-slanci S. L. S. v državnem zboru in še pose-bej v deželnem zboru z neumorno delavnostjo skrbje za zboljšanje žalostnega stanja našega kmečkega stanu. Mi g. poslancu in S. L. S. popolnoma zaupamo, kar smo pokazali ob koncu govora; ne menimo se pa za surovo zabavljanje onih revežev, ki so žrtve — alkohola!

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d **Šmartno**. Lepo je napredovala naša stara »Hranilnica in posojilnica«. Promet zna-ša leta 1908. do 400.000 kron, to je 125.000 K več nego leta 1907. — Od novega leta 1908. nadalje obrestuje vloge po 4 in pol od sto, da zamaši usta nasprotnikom, ki umazano delajo za kmečko liberalno posojilnico. Tisti, ki so res kmečki, bodo vkljub delovanju od na-sprotne strani, z veseljem se oklepali stare svoje posojilnice, ki ima lepo uradno sobo v lastni, prej Škratovi, hiši. Svoji k svojim! — V posojilnični hiši ima svoj sedež tudi izobra-ževalno društvo, ki se je začelo lepo razvi-jati. Telovadni odsek bo začel kljub jezi nad-učitelja in nekaterih drugih zagrizencev kma-lu delovati; petje se pod vodstvom g. orga-nista Rusa poučuje v več oddelkih. Le naprej po poti izobrazbe in plemenitega dela! — Iz-obraževalno društvo je priredilo v kratkem dve igri: »Sanje« in »Jabolčna potica«, ki sta prekrasno uspeli. Cast fantom! — Na Sveč-nico pa prirede dekleta igro: »Dve materi«. — Ogenj smo imeli dne 20. januarja. Pogorel je namreč hlev pri graščini Slatnik. Litijska in šmartinska požarna bramba sta pridno delo-vali. — Mnogo »svetih« koledarjev je podaril o novem letu ljudem nek tukajšnji trgovec, ki sicer zelo rad prodaja gnili liberalizem; no, jud pravi: kšeft je kšeft; značajno pa le ni! — O tukajšnjih razmerah na pošti bi radi ne-katere reči omenili — pa naj ostane za pri-hodnjič. Za sedaj bodi rečeno le: Dolžnost poštarice (poštarja nimamo in ga ne pozna-mo) je, da je do strank nepristranska in uljud-na. Večno godrnjanje do strank je že nepre-bavljivo! — Shoda slovenskih kmetov v Ljubljani, dne 31. januarja, se bo več mož udeležilo tudi od nas.

d **Litija**. Tukajšnji gospodje in gospe so igrale burko »Zmešnjava nad zmešnjavo«. Za-

Ognjenik Stromboli v sicilskem potresnem ozemlju.

g **Iz Železnikov**. Dne 31. januarja, v ne-deljo, se vrši občni zbor katoliškega sloven-skega izobraževalnega in podpornega društva in sicer ob 4. uri popoldne v društvenih pro-storih. Spored: Volitev novega odbora in slu-čajnosti. — Dne 19. januarja je došel v Želez-nike novi gospod župnik. Sprejem je imel lep, dal Bog lepo vreme še nadalje.

g **Iz Gorij**. Nezaslišano je, kaj vse si do-voli nemčurska birokracija v Radovljici. Ona se drzne poslati gorjanskim strankam samo nemške dopise. Jako lepo se bere litografira-no: »Von diesem Beschluss sind bestätigt — 5. podružnica na Kupljeniku, 6. und 7. Johann und Marie P. in Puhhain, 8. itd.« Može — ali kar ste — v Radovljici, drugič se lahko pre-drznete poslati dopis mažarski ali kitajski, a prosimo, da zraven pošljete še enega Kitajca, ki nam bo to vašo čobodro brezplačno raz-toľmačil. Kaj si domišljate, da ste naši suve-ri, vi, ki pobirate naše drobtine, vi, ki ste prišli k nam, ki ste služabniki ljudstva, ne pa mi vaši podrepaniki. — Na drogovihi električne izpeljave kranjske odrtniške družbe iz Rado-vine čez Mužakljo na Savo se svetijo lepi

vse jezero. To je veselje za mlade Blejce in Blejke, ko imajo tako lepo priložnost za zim-sko zabavo. Dokler je bil led še tenak, jih je šlo nekaj skoz led, pa vajeni takih nezgod in vode, si znajo pomagati. Hitro se priplazita dva po trebuhu na pomoč ponesrečencu ter ga potegneta na suho. Prijetna pa taka kopelj vendar ni in zdrava tudi ne. Zdaj se take ne-zgode ni bati. — V nedeljo, 24. januarja je od 3. do 4. ure na ledu igrala vojaška godba 17. pešpolka iz Celovca ter privabila na stotine drsalcev in še več radovednega občinstva. — Zadnji čas se snuje športni klub, ki ima skr-beti za zimsko zabavo in privabiti tujce tudi pozimi na krasni Bled. Namerava se zgraditi sankališče z visoke in strme Osojnice proti jezeru in potem čez cesto po zamrznjenem jezeru do otoka. Če se ta načrt izpelje, bi bilo sankališče nekaj posebnega. — Vilo »Julien-heim« je od graščaka Muhra kupil g. Lukman za 80.000 kron. Ima krasno lego pod gradom in najlepši razgled čez vse jezero. — Veliko se govori o električni razsvetljavi. Da bi se le ta želja domačinov in letoviščarjev kmalu uresničila. Bled kot letovišče bi z elektriko

libog, da se take igre med nami večkrat tudi v resnici igrajo! — Tukajšnja predilnico je kupila tvrdka Brunner in Ritter. Dne 19. januarja je prevzela tvrdka tovarno od prejšnjih posestnikov Schwarz-Zublin. Da bi pač z novim gospodarjem prišle nove razmere v tovarno! — Deželnozborske volitve so se pri nas lepo izvršile. Vsi glasovi za gosp. Zajca, — eden pa za Čobala in dva za Slanca! —

d Kresnice. Dva vagona krme smo dobili po posredovanju »Gospodarske zveze« in »Hranilnice in posojilnice« v Šmartnem; prav nam je prišla!

d Prežganje. Kakor smo brali, se bo razdeljevala krma po »Gospodarski zvezi« še enkrat; upamo, da bomo sedaj dobili množino krme, katero bi bili morali že prvič dobiti. Potreba je velika.

d Šmartno. En vagon krme smo razdelili tukašnjim prosvicem po 5 kron 100 kg. Nekateri so mrvo grajali, drugi hvalili. Žalibog, da se nisimo zgledali za dobavo prešanja in otrobov; sedaj je prepozno.

d Šmartno. Naši trgovci še sedaj nimajo vžgalice za obmejne Slovence. Bomo pač vsi morali iti v Litijo k Bricu, ne le po vžgalice, ampak tudi po drugo blago. Odjemalec kupi, kjer hoče, — in je nespamet, če ne gre tja, kjer se mu postreže. — V odbor obrtne šole je bil izvoljen v nedeljo pri ponovljeni volitvi vrl naš pristaš Anton Verbaj, ključavničar, proti mesarju Robavsu, ki je ostal z osmimi glasovi v manjšini.

d Litija. Tukajšnja sodnija dopisuje zasebnikom in občinskim uradom nemške dopise. Bo pač treba, da naši poslanci malo podrežajo v to čudno gnezdo! Ljudje ne znajo nemško, občinski uradi pa tudi niso sodnijski hlapci, da bi predstavljali nemške oklice v slovenščino. Zato: nemške dopise vračajte!

d Iz Poljan pri Kresnicah. 4. t. m. je povozil vlak 20-letno dekle Marijano Bratun iz Goliš. Odtiralo ji je desno nogo pod kolonom in na levi roke prste. Dobila je še več drugih telesnih poškodb. Revici se je omračil duh vsled tega. Bila je dobra in pobožna družbenica Marijina. — 12. t. m. je pa umrl občepriljubljeni posestnik Franc Jevnikar, po domače Brajčed. Padel je, ko je šel čez Savo, z brvi v malo globoko vodo, kjer se je gotovo zadušil. Došla pomoč je bila brezuspešna. Naj počiva v miru!

d Iz Višnjegore. V našem mestecu nikakor ne morejo naši nasprotniki preboleti minolih občinskih volitev. Zlasti par rokodelcev ne mine žalost in jeza ter se jim na noben način ne ohladi vroča kri. Pri vsaki priliki, bodisi v gostilni ali kje drugje, kar dejansko napadajo naše vrle pristaše ter jim steklenice in kozarce mečejo v obraz, tako da bi človek niti življenja varen ne bil. No, sedaj boče, kakor se čuje, eden že dobil zaslužen kazni, da bodo imeli drugi za zgled. — 21. t. m. smo imeli tudi semenj sv. Neže, kateri je bil zelo dobro obiskan. Goveje živine bilo je nad en tisoč glav prignanih, bila je tudi živahna kupčija, zlasti ker so Italijani veliko živine pokupili.

Belokranjske novice.

d Iz Grbeli. Dne 16. t. m. bi se bila pod Gribljami v Kulpi pripetila skoraj nesreča. Voda je bila tako narasla, da niti mlini niso mogli mleti. Tedaj so se šli v lahkem čolnici voziti dve dekleti, ena žena s svojim sinom in en mož. Ker je voda izpod slapa jako deroča, so vozili kake tri metre ob kraju do slapa, a ko čolnici porinejo na strugo, se je nenadoma obrnil in je od vala vode in vetra se s tako močjo zazibal, da so vse tri ženske padle na glavo v strugo na gornjo stran. Hitro sta potegnili deček svojo mater, mož pa eno dekle v zajeti čolnici, kajti mož in deček sta ostala

notri. A eno dekle je voda potegnila pod čolnici, čez nekaj časa je dvignila glavo in zopet jo je potisnila vodo noter ter jo nesla do 300 korakov dalje. Šele tam se ji je posrečilo priti iz vode. Ko je prilezla ven, je omedlela. Ko so jo dvignili ter je prišla k zavesti, se je spomnila košare, ki jo je voda odnesla, zgubila je v vodi ruto, predpasnik in nekaj denarja. Namenjena je bila na Hrvaško po meso. Došli ribič je z velikim čolnom vse rešil. Žena je tudi izgubila jerbas z nekaj denariem.

d Pismo iz zapuščene krajine. V vsak kraj se dele podpore v različne namene. A revne vasi Mala vas, Iška vas in Kot pri Igu zamaj moledujejo za napravo vodovoda. Kakšna revščina je tu! Dovažajo vodo v sodih. Seveda se je ne more pripeljati naenkrat več kot kakih deset škafov, a kmetovalci je potrebujejo do 25 škafov na dan. Ako gre ponjo dvakrat na dan, zamudi čez šest ur. Se večje gorje je poleti, ko se porabi več vode in je več dela. Kaj bi počeli v slučaju požara? — Trpeče ljudstvo.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Od. Svetega Gregorija. Zajec nam zopet letošnjo zimo prav pridno vrtnari ter prav marljivo objeda in obrezuje mlada sadna drevesca. Da bi se vendar enkrat bolj pobijal ta dolgoi škodljivci. — Skrbimo za drobne in koristne ptičke, pokladajmo jim v hudi zimi živeža, da jih s tem obvarujemo pogina, lakote.

d Od Sv. Križa pri Kostanjevici. Izobraževalno društvo in Marijina družba zgubi pevovodjo. Prestavljen je namreč g. kaplan Govekar. Kako lepo je znal igrati. Njegovo navdušenje za petje je vzgojilo lep pevski zbor. Ni tako lahka stvar v pevskih teorijah neuko mladino izobraziti v umetnem petju. Zdi se, da mora imeti učitelj petja še posebej dar potrepeljivosti. To je sreča, da dobimo k nam vedno tako dobre gospode. Za »Čebelico« se imamo zahvaliti tudi gospodu kaplanu Govekarju. Ustanovil jo je v Marijini družbi. Toda kmalu so zvedeli za kaplanovo hranilnico razni mladi varčevalci ter začeli nositi vaajo in še nosijo svoje male prihranke, šolarji, dekleta in mladeniči. Neki deček je tako-le razmišljal: »Če obdržim pri sebi svojih 5 K, jih bom zapravil za neumnosti, kakor po navadi. Če pa jih nesem v »Čebelico«, me bo sram za vsako potratu v kaplanjino leteti. Tako bo denar čakal slabih časov. Kadar pride resnična potreba, takrat pojdem in vzamem od prihranjenega, kolikor mi bo sila.« Tako je mislil in storil. Fant bo gotovo enkrat dober gospodar. Večina drugih svojih misli ni razodela, vendar so gotovo vse precej podobni nagibi vodili shraniti svoje malo premoženje v gospodovo »Čebelico«. Vsekako je za mladino precejšnje lunaštvo, če premaga na ta način skušnjavo zapravljanja, ki ji je malodane prirojeno. Morda bo že zdavnaj ugasnil spomin na ustanovitelja male hranilnice »Čebelice«, korist bo pa ostala. — Bog daj gosp. Francu povsod obilo sreče, plačilo za dobra dela pa v nebesih. — Nov križev pot. Prejšnjo nedeljo, 3. januarja, so blagoslovili gospod župnik nove podobe križevega pota. Krasne slike so to in velike. Prostrana cerkev, sama na sebi že tako lepa, ugaja zdaj še bolj. Sv. Križ se pomlaja in cela župnija. Ponos navdaja srca in hvaležnost. »Ko bi ne imeli skrbnih gospodov, bi ne bilo nič,« pravijo farani. Hrepenenje po izobrazbi raste in vnema za domač gospodarski napredek. Stara, zdrava misel se zopet udomačuje: »Bogu čast, nam pa poštenje in življenje od lastnih rok.« K takemu razpoloženju je vsekako nova, lepa hiša božja mnogo doprinesla. — Telovadnega odseka še nimamo. Fante imamo, načelnika tudi. Toda dvorane manjka. V snegu pa ni, da

bi začeli. Škoda, da nimamo fantje sami denarja. — Kapnice. V naši župniji so gorske vasi, kjer imajo ljudje vode samo ob času, ko dežuje. Sicer morajo vaščani po pol ure, po eno uro daleč po vodo. Mršava živina pa mora piti gosto, zblateno vodo v majhni vaski luži, kjer je povrh polno nesnage. Že večkrat so se pri občini posvetovali, kako bi zgradili tem vasem kapnice, toda kapnic še danes ni. Zdaj v zimskem času bi kazalo se temeljito o tem posvetovati. Res je občina že silno obremenjena, toda kar mora biti, mora biti. Sicer bodo potrebne gorske vasi ostale vedno siromašne. Za koliko koristnih reči bi lahko porabili tisti čas, ki ga zamude z donajanjem vode in napajanjem živine. Eden delavec pri hiši je zgubljen samo radi tega. In če sta samo dva ali trije? Tudi za perilo in umivanje je dosti nerodno, in to samo radi dragocene vode, ki so jo polni vsi Gorjanci. Zato je gotovo umestno, da se že v tem zimskem času potrebno ukrene. Za vodovode potrebnim krajem po Notranjem in drugod bo pomagala dežela. Morda bi mogla dati kako drobnico tudi našim. Prizadeti se naj posvetujejo z deželnimi poslancema. Zdaj je čas premisleka in priprave. Spomladi pa na delo.

d Vače pri Litiji. Ljudska hranilnica in posojilnica na Vačah je imela v svojem prvem poslovnem letu 1908. denarnega prometa 245.984 kron 98 vin., razmeroma zelo veliko. Najuglednejše stranke vlagajo pri ljudski hranilnici. — Pri deželnozborskih volitvah je bilo v občini Vače oddanih 44 glasov in sicer vsi za dr. Ivana Zajca. Liberalci se volitev niso udeležili. — Dne 13. januarja tekočega leta smo imeli občinske volitve za občino Vače. S terorizmom so nasprotniki prodrli. Take nasilnosti še ne pominjajo naši možje. Še celo stari liberalci Kolbe, poštar v Št. Vidu nad Ljubljano, je prišel pomagat. Naši možje pa ne bodo nikdar trpeli nepostavnih agitacij. Gg. orožniki so že vse potrebno ukrenili, da bodo prizadeti faktorji prišli pred okrajno sodišče!

d Nov telovadni odsek se je ustanovil v Dobropoljah. Na ustanovnem shodu so govorili Fr. Terseglav, V. Jeločnik in Iv. Rodč. Pristopilo je 75 članov. Prva skušnja je bila 17. t. m. Učil je brat Jeločnik. Prve vaje so zelo ugajale. Da bi le od teh petinsedemdesetih ostalo nekaj stalnih telovadcev, da bi se naša mladina telesno in duševno dvignila!

d Iz Loškega potoka. 17. t. m. je imela naša »Dekliška zveza« jako zanimivo predavanje o zdravstvu. Predaval je naš vrli gosp. kaplan tako razločno, da bi si kdo mislil, da je študiral za medicino. Vse poslušalke smo bile zelo zadovoljne. Želimo zopet kmalu!

d Iz Dobropolj. Umrla je Ana Adamič, ena najboljših cerkvenih pevk in najpridnejša igralka izobraževalnega društva. N. v m. p.! — Tu se je ustanovil telovadni odsek dne 3. januarja. Govorili so F. Terseglav, V. Jeločnik in Iv. Rodč. Pristopilo je 75 fantov. Nekaj jih bo gotovo odpadlo, stanoviti bodo ostali. Kar je posebno lepo znamenje, je to, da so vsi naši učitelji telovadci. Tako gotovo ni nikjer drugje na Kranjskem. Tako je prav: Iz ljudstva med ljudstvom za ljudstvo! — Prva skušnja se je dobro obnesla. G. Jaklič je naročil deset iztisov »Mladosti« za mladeniče. Hvala mu!

d Iz Loškega potoka. Predavanje je priredila preteklo nedeljo naša »Dekliška zveza« o nalezljivih boleznih. Predavatelj gospod Škulj je v poljudni obliki pokazal in razložil najhujšega uničevalca in morilca človeških življenj, ki zahteva ogromne žrtve, namreč bacila, ki tvori bistro in vzrok zlasti kužnih bolezni. Na posameznih boleznih smo videli pogubonosno delo teh strupenih prikazni, in zlasti še pri jetiki. Uvideli pa končno tudi naj-

boljšo obrambo proti tem boleznim: red, zrak, svetloba in pred vsem pa snaga v hiši in na telesu. Kljub ostri zimi je bila udeležba obilna. Ne samo zabaven, tudi poučen del goji naša »Dekliška zveza«!

d Iz Ribnice. Kakor je »Domoljubovim« čitateljem iz ribniške doline gotovo še v dobrem spominu, se je vršil na sv. Treh kraljev dan v društveni dvorani javen protestni in manifestacijski shod proti krivicam, ki se nam gode od strani nemške vlade, in pa za slovensko univerzo ob prav mnogobrojni udeležbi — nad 300 udeležencev je bilo. Natančneje je poročal takoj drugi dan »Slovenec«. — Da pa se je vršil ta shod, ni nič kaj ljubo ribniškim liberalcem. Precej časa so kuhali jezico nad sklicatelji, češ, da so jih prehiteli, ker bi se bili tudi sami radi postavili. Naposled se je vendar nekdo ojunčil, potem ko je že 14 dni grizel pero, da je spekel neko sumljivo dišečo klobasico v »Slovenskem Narodu« z dne 18. januarja, kjer se zaletava v ta naš shod, češ, kako malo nam je za spravo, kako se je mudilo sklicateljem itd. Za zgled nam stavi Velike Lašče, kjer se je vršil shod spoznavno z obema strankama. Dotični dopisnik pljuje seveda sam v svojo skledo, češar vrli »narodnjak« še opazil ni. Doslednost! Kar bi moral odobravati, smeš! Če vam je res kaj za spravo, ribniški »strankariji«, dobro! Toda biti morate malo drugačni kakor do sedaj, da se bo moglo z vami kaj občeati. Damo vam dober svet. Če hočete, da vam ostane vsaj teh malo še zvestih, morate pisati nekoliko bolj resnično. Pride čas, ko se bodo spametovali še ti. Skrbeli bomo, da vas odkrijemo, in ostali boste osamljeni in zapuščeni od vseh, kakor kamen na cesti. V zadnjem času so začeli uvidevati, da je z vami vsak stik nemogoč, ker kmeta v svoji sredi niti videti ne morete (dokaz: vaše veselice in prireditve), razven da ga imate za zabavo, če se vam pusti vleči. Razumete? — »Narodov« dopisnik piše, da je bila udeležba »prav pičla«. Je že prav! Spravite tak shod skupaj, če je v vaši moči! Ta, ki je pisal v »Narodu« te žalostne vrstice, polne vzdihov in tožb, gotovo ni bil na shodu — je bilo prežgodaj, že ob pol 8. uri zjutraj, ko je postelja še tako gorka! Če pa je bil zraven, je gotovo imel usnata očala, da ni mogel videti navdušenih mož, trdnih kot hrast. S kako navdušenostjo so se sprejele resolucije, je nepopisno. Le nikar preveč bližu, da se še boj ne opečete in da prehitro ne izgubite še teh, ki se še sučejo v vaših »resnicoljubnih« krogih. Da se bodo spametovali tudi ti, o tem ne dvomimo. Da bi le ne bilo prepozno!

d Cerklje pri Krškem. Tukajšnje kat. slovensko izobraževalno društvo je v zadnjem času storilo velik korak v napredku. V teku enega meseca imeli smo tri gledališke predstave s petimi. 27. decembra min. leta in 4. januarja t. l. predstavljali so mladenič igro: »Novi zvon na Krtinah«. Ljudstva je bilo obakrat polno, posebno pri prvi predstavi. Saj pa tudi zaslužijo naši fantje, da se jih pride pogledat. Res prav izvrstno so igrali vsi, posebno pa zaslužijo pohvalo berač Cotelj, Brežnik, krčmar in Štefan. Prav nič se jim ni poznalo, da so prvikrat na odru. Obakrat so ljudje užili veliko zabave in smeja. Pohvalno moramo tudi omeniti cerkveni pevski zbor, ki nam je pokazal, da ne razume samo cerkvenih skladb, ampak tudi skladbe naših narodnih pesmi od znanih skladateljev Aljaža, Foersterja, Ferjančiča in H. Sattnerja. — Nad vse lepo pa je bilo v društveni dvorani 24. t. m., ko so prvikrat nastopile na odru članice »Dekliške zveze« v igri »Sveta Neža«. Ne vemo, kaj bi posebno pohvalili, ali prednašanje igre ali bi pohvalili veliko pridnost in vztrajnost igralk. Vse je hvale vredno. Nobe-

ne igralke ne moremo karati, vse so dobro igrale, a vendar posebno hvalo zaslužijo Neža, Simforijan in Klavdija. Imele so dolge vloge, a dobro so se jih naučile in prav dobro tudi igrale. Ljudstva je bilo natlačeno polna dvorana, brez dvoma je bilo nad 300 gledalcev. Pri nekaterih prizorih so bili ljudje naravnost osupnjeni. Ugajala je lepa rimska obleka, nad vse pa živa slika »sveta Neža v nebesih«. No, kaj takega bi morda še v mestih radi videli. Nočna tišina je zavladala, ko se je vzdignil zastor in so ljudje ugledali v bengalični razsvetljavi Nežo v sredi izpreobrnjenec. Marsikako oko je bilo solzno. — Da je pa igra tako lepo uspela, ima veliko zaslugo pri tem gospodična učiteljica Kastelic, ki se je veliko trudila, da je igralkam priskrbel in napravila tako lepe obleke. Bodi ji na tem mestu izrečena iskrena zahvala za njen velik trud. Igra »Sveta Neža« se bode zopet ponavljala dne 7. februarja po litaniyah. Pridite vsi, ki je še niste videli, ne bo vam žal. Take predstave bodo marsikakemu trdovratnežu omečile in oblažile srce.

d Rob pri Velikih Laščah. Občni zbor slov. kat. izobraževalnega društva na Robu bo v nedeljo, dne 31. t. m., ob 3. uri popoldne. Pridite v obilnem številu! Naj nihče ne zamudi občenega zbora. Obenem bode vpisovanje novih udov. Zato vsi dobrodošli! — Odbor.

d Čebelarški shod v Grosuplju se vrši v nedeljo, 31. t. m., ob pol treh popoldne v gost. prostorih deželnega poslanca gosp. Košaka. Ker so z ustanovitvijo čebelarke zadruge nastale za naše čebelarstvo nove razmere, je potreba vsestranskega posvetovanja. Na shod pride zastopnik osrednjega čebelarkega društva. Razgovarjalo in posvetovalo se bo o čebelarški zadruzi in o eksportnem panju, kojega želi zadruga splošno vpeljati za kupčijo z živimi čebelami. Ker je stvar zelo važna in ker je ravno v Grosuplju železniška zveza zelo ugodna ter končno, ker je ravno v Grosuplju kupčija z čebelami zelo razvita, se pričakuje iz vseh sosednjih krajev obile udeležbe.

Notranjske novice.

Od Pivke.

n Shod »Kmečke zveze« za postojinski okraj bo na Svečnico popoldne ob pol 4. uri v St. Petru v posojilnični hiši. Poročal bo g. dr. Žitnik o starostnem zavarovanju in g. deželni poslanec Kavnikar o delovanju deželnega zbora. Može, pridite v obilnem številu, tudi iz okolice — Trnja, Zagorja, Šmihela in Slavine!

n Nova maša bo v Slavini na Svečnico. Daroval jo bo rojak slavinski: Zorman iz Žei iz reda kapucinov. Posvečen bo v mašnika dne 31. januarja v Benetkah.

n Bogoskrustvo ali zelo hudobna šala. K zadnjemu dopisu v »Domoljubu« o tej zadevi pripomnimo, da so ljudje zelo nejevoljni nad početjem onih, ki so streljali v križ nad Palčjem. Pravijo, da jih je bilo več in se je vse — namenoma izvršilo. Kaj takega ljudje pri nas ne pomnijo in tudi ne dopuste. Kdo vé, kako bo o tem sodil gospod sodnik v Postojni, ki je, ali bil vsaj, sam lovec, pa vendar po njegovi lastni izjavi vidi »ideal« pravičnosti v sodniku, — ali bo tudi tukaj videl kaj »nedolžnega in le znak prijaznosti«, kakor je storil že marsikdaj v svojih idealnih razsodbah, ali pa bo znabiti kot protiklerikalno početje celo dotičnike pohvalil?

Idrijske novice.

n Pogreb † Franceta Svetličič je bil veličasten, če vpoštevamo število zaupnikov drugih telovadnih odsekov ali udeležbo someščanov ali zunanjo obliko. Prihitele so mu zadnjo čast izkazat telovadci iz Logatca, Sp. Idrije, Cerkna na Goriškem, iz Ljubljane odposlanci »Zvezini«, iz Žirov, čeprav so izvedeli za pogreb šele takrat, ko je bilo treba že odriniti k pogrebu. Nismo verjeli, da se telovadci res tako bratsko ljubijo. Katoliška delavska družba je † Svetličiča počastila s tem, da se je društvena zastava nesla pri pogrebu in da so mu pevci zapeli tri pesmi. Na grobu je g. kaplan Ževnik v slovo izpregovoril nekaj besed vrlemu mladeniču. Idrijčani so s svojo obilno udeležbo pokazali, da se zanimajo za naše telovadce.

n To ni dostojno. Težko nam je pri tej priliki grajati predrzno vedenje liberalnih realcev, ki so na mostu v dolgi sklenjeni vrsti nadzirali občinstvo, vračajoče se od pogreba. Ko bi tem »junakom« pripisovali kaj lastne razsodnosti, bi jih že podučili. Toda vemo, da slepo korakajo po komandi drugih.

n Zavist sokolska — blamirana. Par spodnejdržijskih Sokolov je pred nekaj meseci napadlo naše telovadce na cesti. Sokoli so predrzni, ker mislijo: klerikalci morajo biti vselej obsojeni, če pridejo pred sodnijo, nam liberalcem se pa ne zgodi nič hudega. Prišlo je do prepira. Čez nekaj časa so vložili tožbo zoper Leopolda Kogej, načelnika telovadcev, češ, da je imenoval Sokole — barabe. In trije sokolčki so prisegli in nekako pritrdjevali — saj njihovo pričevanje se ni viemalo in sodnik jih je moral opozarjati: pomislite, da govorite pod prisego. Kogej je navedel več prič zase, a sodišče jih je odklonilo. Razsodba se je glasila: Kogej je obsojen v 50 kron globe. Na zahtevo odvetnikovo je moral adjunkt zaslišati tudi Kogejve priče, ki so vse govorile Kogej v dobro. Zato je deželno sodišče to stvar samo razpravljalo. In obsodba Potočnikova je bila ovržena, a toženec je bil radi nekega izraza vseeno kaznovan z globo 10 K. Sokol bo moral poleg tega, da je pogorel, svojega odvetnika plačati.

Iz raznih krajev Notranjske.

n Iz Hotedersice. Znani lažnjivi kljukec »Notranjec« je zopet obrekoval enega člana našega društva, Janeza Zajca, češ, da je predaval v društvu o »živi svetnici« v Hotedersici. Res pa je, da ni bilo v tem času nikake društvene seje, niti shoda in da ta član sploh nikakega predavanja ni imel. Toliko resnici na ljubo. Sicer se pa s takim lažnjivim in umazan listom, kakoršen je »Notranjec«, ne bomo prerekali, ker ni vreden.

Iz raznih krajev.

Wasovtovn v Ameriki. Dragi mi list »Domoljub«, sprejmi te vrstice, da bodo vedeli naši slovenski rojaki, kako se nam je godilo tukaj za časov hude krize. Dragi mi list, z velikim veseljem sem te tukaj čital, ali žalibog, moral sem ta kraj zapustiti in iti s trebihom za kruhom, da sem se preživel. Vsled krize je vse delo zaostalo, in nisi ga mogel dobiti nikjer. Mnogi so se pri čakanju na delo hudo zadržali, da bodo morali celo leto delati in plačevati, kar so dolžni. Nekaj nas je šlo v šumo delat, da smo se preživeli, in tja dragi list, nisi mogel za menoj. Kriza je sedaj končana, volitev je dobro izpadla in delati se je začelo povsod. Tukaj delamo v premogovnih jamah. Sedaj pa, dragi list »Domoljub«, me zopet obišči prej ko je mogoče, da se bom zopet s teboj kratkočasil.

G O R I Š K A.

Iz Podgore nam poročajo, da se ondi krščansko-socialno gibanje čvrsto giblje. Več sporočimo v »Društveniku«. Toda eno moramo pibiti, da poleg mladeničev in mož posebno poštreno delujeta č. g. kurat in g. učitelj Justin. Kakor je na eni strani hvalevredna vnama teh dveh gospodov, tako se nam od druge strani čudno zdi obnašanje nekaterih drugih, ki imajo vplivna mesta v S. L. S., a podpirajo liberalna društva, za naše gibanje pa se ne zmenijo. Nočemo biti ostrji; toda to lahko rečemo: Prav to ni!

Po Kobariskem je hodil pretečen teden bogati socialni demokrat dr. Tuma. Ta mož se je predrznil priti med kmete, ta mož, čegar geslo je, da z našim kmetom ni nič? Socialna demokracija pa je že sama na sebi sovražna kmetu. Kmetje, drugi poženite rdečkarje po soški dolini nazaj.

Kronberg pri Gorici. Sledeč »Domoljub« vemu» pozivu z dne 7. t. m. v 1. številki, naznanjamo, da je pri nas v Kronbergu na prodaj še prav mnogo izvrstnega vina. Kronberško vino ima poseben sloves. Imamo mnogo belega, pa tudi mnogo črnega vina na razpolago. Do goriškega državnega kolodvora je od nas dobre pol ure hoda po lepi cesti. Za kranjske in koroške kupce je torej prav pri roki. Cena je silno nizka. Kupci pridite!

Sv. križ pri Ajdovščini. Pri nas je še več sto hektov dobrega vipavca. Cena sramotno nizka. Postala vipavske železnice je doma.

Bača pri Sv. Luciji. Dragi »Domoljub«, sprejmi ta skromni dopis iz peresa svojega zvestega naročnika in sotrudnika. Dne 7. t. m. smo spremili k večnemu počitku na prijazni griček sv. Mavra 88 let staro ženo Marijo Kovačič (po domače »staro Mihovko pod Orehom«). Ljudje so jo šaljivo radi imenovali »stari pošteniak«, ker je bila poštena, pravična in v bogoljubna žena. Vkljub visoki starosti je še vedno brez oči čitala. Bila je prav posebna prijateljica dobrih knjig in časopisov, posebno »Domoljuba«. Blag ji bodi spomin! — Obenem moram poročati, da smo se začeli tudi tukaj v prijazni Bači prav pridno gibanje. Naročeni smo na razne časopise, posebno »Domoljuba« smo se tesno oklenili. Z veseljem ga čita staro in mlado. Mislim, da se v kratkem nabere še več naročnikov. Ti pa, dragi »Domoljub«, ostani nam najboljši prijatelj in mi ti ostanemo vedno zvesti. — Bistobaški.

Liberalno divjaštvo. Poročali smo že v zadnji številki, da so bili nekateri zapeljani Biljenci obsojeni, ker so z Berbučevim »pogrebom« smešili cerkvene obrede. Zapeljanci so obsojeni; pravi krivci pa so se skrili. Popolnoma gotovo je, da je navodilo za tako smešenje cerkvenih obredov prišlo iz Gorice. Dokaz za to je, da so tudi v Breginju na Kobarškem liberalci priredili podoben »pogreb« in da je bilo nekaj takega nameravano tudi v Tominu za dr. Gregorčiča, če bi bil propadel. Najbrže je tudi še drugod bilo takih liberalnih »junaštev«. Vsakteri dostojen človek mora obsojati taka divjaštva, ki so sad liberalne izobrazbe. Liberalna gospoda v Gorici si izmisli kak »hec« ali zabavo, razglasi to zaupnim liberalcem po deželi in ti dobodo potem nekaj ljudi, ki jim v pijanosti igrajo tako žalostno komedijo. Če so potem taki zapeljani reveži obsojeni radi tega, kaj to briga liberalno gospodo. Zanimivo je to, da so pri teh komedijah nekateri vplivnejši agrarci igrali precej čudno vlogo. Vsak pošten človek mora reči: Proč s tako lažljivo izobrazbo! Liberalizem pomeni le podivjanje ljudstva. Proč z njim!

S Kanalskega. Zelo je bil doslej zane-marjen naš okraj, posebno kar se tiče cestnih zvez. Akoravno smo tik ob laški meji, vendar ga na Goriškem menda ni kraja, ki bi imel take ceste, kakor jih imamo — ali bolje — nimamo pri nas. Toda upanje imamo, da se v tem oziru vendarle obrne na bolje. Država in dežela sta se začeli bolj zanimati za naš okraj. Za to gre zasluga našemu vrlemu poslancu in načelniku cestnega odbora gosp. Zege. Sedaj je zagotovljena cesta po banjški planoti. Navadno pa pri gradbi cest največje breme nosijo občine. Država in dežela prispevata po enak znesek. Na prizadevanje poslanca Zege, ki je povdarjal posebno vojaško važnost te ceste, pa bo za banjško cesto prispevala država celih 80 odstotkov (v znesku 304 tisoč kron). Dežela bo prispevala 10 odstotkov, občine pa tudi le po 10 odstotkov. S tem bo zelo, zelo olajšano breme našim občinam, za kar gre hvala gospodu poslancu.

Iz tolminskega okraja. — Trg Tolm in slovi daleč naokoli kot liberalno in versko brezbrizno gnezdo. Zabavljane čez vero, verske naredbe in duhovnike je na dnevnem redu po tolminskih kremah. S strahom in trepetom stopi veren katoličan v tolminsko krčmo; kajti komaj prestopi prag, ga že pikajo in žalijo njegovo prepričanje in njegov verski čut.

— V zadnjem času so se spravili z vso silo na našega preljubljenega g. kaplana Tomšiča. Potopili bi ga radi kar v žlici vode. Liberalno časopisje ga vedno blati in napada; a to č. g. kaplana gotovo ne spravi iz ravnotežja. Za take liberalne budalosti in izbruhe se on ne briga, kar liberalcem mogoče ni posebno všeč. To pa liberalcem še ne zadostuje! Privoščili so si ga celo v javni občinski seji dne 2. januarja t. l. Govori se, da sta veleliberalna tolminska občinska očeta Joško in Vrtovec kar naravnost zahtevala, da mora kaplan Tomšič izginiti iz Tolmina, češ, tukaj ni prostora za take hujskače. In kaj tako hudega je naredil g. Tomšič? Petje uči v okoliciških izobraževalnih društvih, in to je tisti velikanski zločin, za katerega bi se moral pokoriti. Omenjena občinska očeta sta utemeljevala svoj predlog s tem, da g. Tomšič v okolici hujska ljudstvo, dela razpore, pohujšuje mladino itd. Za danes rečemo le toliko: Na dan z dejstvi! Potem se pogovorimo! V vaših liberalnih društvih je dosti smeti, tam pometajte, naša vas nič ne brigajo; zato pustite jih pri miru! Morda vas jezi napredek naših društev? G. Joško in Vrtovec, z vašima predlogoma sta se strašansko blamirala. Se ima knezonadško. ordinarijat pravico premesčati duhovnike, ne pa liberalno tolminsko starešinstvo. Sramota za vaju, da vaju je o tem podučil priprost kmečki starešina iz Zalaza in vama zamašil usta. V isti seji se je tudi opazilo, da so nekateri okoličanski starešine popolnoma pod komando tolminskih liberalnih starešin. Kaj ne Beble i. dr.? Ljudstvo bo že obračunilo z njimi pri prihodnjih občinskih volitvah. Okoličanom se vedno bolj odpirajo oči, da bo treba malo prešetati tolminske mogočeneže. Mi okoličani hočemo v starešinstvu katoliških, značajnih, neustrašnih mož, ki ne bodo hlapčevali tolminskim liberalcem. Da se pa to zgodi, bomo že poskrbeli. Pokažimo, da nismo zabiti, kakor nas Tolminci pri vsaki priliki zmirlajo. Združimo se gospodarsko, ustanovimo si konsumno društvo, ki bo gotovo dobro uspevalo, in tudi Rajfajzenovo posojilnico za tolminsko okolico. To je najboljši odgovor hujskajočim liberalnim krčmarjem in trgovcem. — Dru-

štveno življenje pri nas kaj vrlo napreduje. Tolminska okolica šteje tri izobraževalna društva, na Valarjih, Zatominom in Polubnju. Za razvoj teh društev gre posebna zahvala poštrenomu g. kaplanu Tomšiču, ki poudčuje v vseh teh društvih petje. Volarsko in polubinsko društvo imata že precej izvežban mešani zbor, in se pripravljata z vso vnemo za domačo predpustno zabavo. Tudi najmlajše zatominsko društvo se že vadi v petju. Zbor, ki je za enkrat le moški, šteje okoli 30 moči. Društva so mlada, a navdušenje je veliko in nadejati se je najboljšega uspeha in ločdnosti. Zato le korajžno naprej. — Govori se, da je tolminska liberalna posojilnica v velikih škripih. Ljudstvo dviguje dan na dan hranilne vloge. Kaj je temu krivo? To naj premišlujejo liberalni komandanti posojilnice. — Kolikor nam je znano, so ustanovili to posojilnico večinoma duhovniki. — Dokler so jih potrebovali, so bili liberalcem dobri, ko so se čutili liberalci močni, so duhovnikom dali breco v plačilo, vrgli so jih iz odbora in nadzorstva. — Liberalci so pač povsod enaki. — Povsodi proč z liberalizmom!

Na Volčji dragi je postaja tako postavljena, da mora vsakdo, ki prihaja iz Bukovice, Renč ali Bilj, mimo kolodvora četrte ure daleč na okoli na postajo. Doslej je bil saj za pešce odprti prehod čez tire, zdaj so pa vse to zagradili in celo z bodičastimi žicami prepregli vse mogoče prehode. To je za vse krivično in sitno. Poslancu Fonu so na Dunaju obljubili zgraditi obokan prehod čez tire — sedaj napravijo pa to! Cujemo, da v kratkem odrine deputacija več mož prizadetih občin v Trst k železniškemu ravnanstvu protestirati. Da bi le ne bilo brez uspeha! Sicer pa, odjenjamo ne, naj stane, kar hoče!

Iz Solkana. V nedeljo, dne 31. t. m. popoldne, takoj po blagoslovu, ima naše »Kato-liško slov. izobraževalno društvo« svoj redni občni zbor. Člani so vabljeni, da se tega občnega zbora udeležijo v najobilnejšem številu. Na dnevnem redu je volitev odbora in druge važne zadeve.

V Koritnici je dne 24. t. m. popoldne predaval ob velikem zanimanju navzočih udov ondoteznega društva F. Kremžar iz Gorice o starostnem zavarovanju. To društvo je zelo delavno in živahno, akoravno ima s surovimi nasprotniki najhujši boj. Le pogum! Naprej! Dva društvena člana se udeležita vsekmečkega shoda v Ljubljani.

Listnica uredništva. Goriški del »Domoljuba« ima torej svojo listnico. Prav je, da se urednik in dopisniki tem potom med seboj večkrat kaj pogovore. Tudi na razna vprašanja bomo po možnosti odgovarjali na tem mestu. — N. K. v Zatominu: Hvala Vam lepa! Sem popolnoma zadovoljen z Vašim predlogom. Sprejeto! Le večkrat se oglasite! Pozdrav! — Prijatelj iz gor: Prašaš, ali bo »Domoljub« odgovarjal na »Sočine« napade. Povem ti to-le: Prav gotovo je škoda popirja za brezplodno prerekanje s tem surovo-neumnim listom. Le v posebnega ozira vrednih slučajih bomo udarili — a takrat pošteno. Nam je čisto vseeno, kaj »Soča« piše o »Domoljuba« in o notranjih razmerah v naši stranki. Kadar je »Soča« tako gostobesedna, je to znamenje, da jo nekaj tišči. Naš boj gre za ohranitev in zmago krščanskih načel v našem ljudstvu. In v tem boju hočemo biti neizprosno dosledni. To v pojasnilo Tebi in drugim. Zdrav!

I. Sprechmaschinen-Export, Löwin¹, Dunaj VI.
210 Mollardgasse 26, vrata 37. 6 -

Učenca

sprejme v učno dobo
z vsjo oskrbo takoj
Anton Soklič, slikar,
pleskar in trgovec z bar-
182 vami, Kranj. 2-1

SINGER

šivalne stroje

kupujte le v naših trgo-
vinsk, ki se vse poznajo
po tem-le grbu:

Ne dajte se zapeljati po
naznanilih, ki imajo na-
men, kazati na ime
Singer, postaviti na
prodaj že rabljene stroje
ali pa take zastarelega
sistena, kajti naši šivalni
stroji se ne oddajajo pre-
kupcem, marveč jih pro-
dajamo naravnost
101 občinstvu. 15-1

Singer Co.
ako družba za šiv.
stroje, Ljubljana,
Sv. Pe ra cesta št. 4

Star denar,

kolajne, star papirnat
denar, starine kupuje
po najboljši ceni

menjalnica H. Halfon,
122 Dunaj II., (2-1)
Kl. Sperlgasse 1a.

K 515.000

glavni dobiček

15 vsako-
letnih 15
žrebanj

pri nakupu šest, go-
tovo izžrebanih orig.
srečk, ki se vedno
zopet lahko prodajo.

6 orig. srečk:

1 avstr. rdeč. križa

1 ital. rdečega križa

1 ogersk. rdeč. križa

1 basilika „Dombau“

1 srbska drž. tobač.

1 Joszif, Gutes Herz

Prihodnje žrebanje že

1. februarja 1909.

Vseh 6 orig. srečk za

skupno ceno 186.50K

ali v 37 mesečnih ob-
rokah po 6K

Ze prei obrok angotovi
igral, pravico do eseh
originalnih srečk pod
oblasti. nadzorstvom.

Cenik žrebanja „Novi
dun. Merkur“ zastoj
Menjalnica OTON SPITZ
Dunaj I., Schotten-
ring samo 26, vogel
Gonsgasse. 108

A kje pa tiči tretji zajec?

Protin

revmatizem,
trganje, celo
najbolj zasta-
rela bolezen
se naglo in zanesljivo odpravi
z zavijanjem in rasti. snovi
pripravljen. **Remmel-ovega**
olja proti protinu in reumi.
Vsako drgnjenje brez uspeha.
Steklenica z navodilom K 6-1.
Številna, sijajna priznanja.

Chem. Pharm. Laboratorium
**KARL REMMEL, Land-
hut 109, Bavorsko.**
2073 26-10

„ČAS“

znatna revija, izhaja
10 krat v letu in stane po 5K
na leto. Naročnino prejema
upravnilstvo v Ljubljani.

Na revmi

in trganju boleha-
jočim naznanim rad
zastonj pismeno, ka-
kosem bil ozdravljen
svoje mučne, zasta-
rele bolezni.

Karol Bader
Monakovo (München)
Kurfürstenstr. 40. 1695

Dobri in : po ceni :

so izdelki prve tvor-
nice ur. Hanns Kon-
rad, c. in kr. dvorni
založnik v Mostu št.
876. (Češko.) — Prava
nikel švicar. „Roskopf“
žepna ura K 5 — Kon-
kurenčna budilka K 2 90
S ponoči se svetleči ka-
zalniki K 3 30. Ura
z nihalom

K 8 50 Triletno
pismeno jam-
stvo. Zamena
dovoljena ali
denar nazaj.
Razpošilja proti
povzetju ali če
se denar naprej
pošlje. 1-65 10-3

Bogato ilustrirani glav-
ni katalogi zastoj in
franko.

Pozor! 165

50.000 parov čevljev.
4 pare čevljev za 7 kron.

Vsled nakupa velike zaloge čev-
ljev se prodaja le kratak čas po
čudovito nizki ceni. 2 para čev-
ljev za gospode in 2 para dam-
skih na trak z močnimi podplat-
i, močno okovani, z izredno fino
usnjato peto, zelo eleg., naj. fas.,
močni. Velikost v cm. Vsi 4 pari
le 7 K. Pošljite po povzetju. Za-
mena dovoljena, tudi denar nazaj.

D. Kessler, izvoz čevljev
Krakov št. 95 469.

Najcen nakup češkega posteljnega perja

5 kg nov., dobrega, sivga,
skubljenega, brez prahu,
K 9 40; boljši K 11 80;
5 kg dobrega napol belega
K 16 —; bel, mehko K 23 50;
5 kg snežnobelo, mehko
K 28 —, K 30 —, K 34 —,
K 36 —; 5 kg snežnobel, ne-
oskubljen, K 23 —, K 26 —,
K 29 —; puh siv a K 3 40,
bel a 4 — 40, snežnobel a
K 5 80 in K 6 40 pol kg.
Pošljatev franko po po-
vzetju. Sme se zamenjati in
nazaj vzeti proti povračilu
poštne. Pri naročilu se
prosi za natančen naslov.
IVANA POLATSCHKE
Janovitz a. d. Angel 16
pri Klatovu, Češko.

Razpis natečaja.

Odda se delo popravila strehe in pod-
strešja zvonika župne cerkve sv. Ane v Cer-
knem, katero je proračunjeno na 2600 kron.

Ponudbe vložiti je pismeno ali ustmeno pri
cerkveno-stavbenem odboru v Cerknem najkasneje
do konec februarja 1909, kjer zve tudi natančneje
pogoje

Prevzemnik položiti mora 10% varščine.

Cerkveno-stavbeni odbor

v Cerknem (Goriško), 10. januarja 1909.

3-1

Predsednik:
Tavčar Franc.

!! Ostanke !!

Ponudim, dokler je kaj zaloge, brez napa-
re pristno barvne ostanke flanele, celirja, ka-
nafasa in barhenta. 40 m za ceno K 15 50
proti povzetju. Izbornaakovost. Dolgost
ostankov 3 - 16 m. Vzorcev ne pošiljam.
Tkalnica Julij Kantor, Baby, pri Na-
chodu, Češko.

64 5-1

Ako hočete svoje dete

imeti zdravo, veselo in duševno se živahno
razvijajoče, dajte mu **dr. Hommel-ov**
Haematogen. Ne dajte si pa usiliti nobeno
izmed mnogih ponarejanj! 1935 26-17

Težkoče v želodcu, kakor tudi glavobol,
omotico, gorečico, zaprtje, motenja v prebavi, po-
manjkanje teka itd. se čudovito naglo odstranijo,
če se le malo časa rabijo že mnogo let najbolje
preizkušene **Brady-jeve kapljice za želodec.**

Bradyjeve želodčne kapljice mogočno
zbuja prebavila, pospešujejo slast, zabranjujejo
prehudo tvoritev želodčne kisline, gorečico in škod-
ljivo vretje in so priznana izborna sredstvo.

Izdeluje se samo v lek. „Pri kralju Ogrskem“,
Dunaj I, Fleischmarkt 1/387, kjer je 6 steklenic za
5 K in 3 dvojne steklenice za K 5 50 franko brez
vseh drugih stroškov. — Vsaka steklenica mora
imeti podpis 3019 3 **C. Brady**

P. n. občinstvu vljudno naznanjam da mi je
podelila c. kr. vlada

koncesijo za posredovanje
za nakup in prodajo raznih zemljišč,
stavbišč, posestev, gozdov, travnikov,
njiv i. t. d.

Kdor želi kaj kupiti ali prodati, naj se izvoli
blagohotno obrniti na mojo posredovalnico, kjer
dobi pojasn'a, bodisi glede nakupa ali prodaje.

Se priporočam **Loreno Rebolj**
3185 1 **Kranj, Glavni trg 189.**

Priložnostni nakup!
Krasna žepna ura z verižico K 3 50.
30.000 komadov

kupljenih, zaradi tega pošiljam 1 krasno 36 ur
idočo (ne 12 ur) „Gloria“ srebrno anker-rem.
uro, švic. kolesje z lepo gravir oklopjem, s
sekundnim kazalcem in lepo pozlačeno ali
pušehr. verižico natančno idočole za K 3 50.
Nadalje ponudim eno pravo pozlačeno 36 ur idočo anker-rem.
prve vrste švicarsko uro s pozlačeno verižico za 5 K.
Triletno pismeno jamstvo za vsako uro. Razpošilja proti povzetju

S. KOHANE, Schweizer - Uhren - Exporthaus.
166 **KRAKOV št. 48.** 1-1
Neštevilno priznanj in donoročil — Za neugajajoče denar nazaj.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
ravnostivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kotavrstni Pojavnika dajo se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi
zastopniki.

Svarimo vsakogar,

ki kašlja, če je hripav, zaslezen, nima pravega teka, če zapazi da pojemi teža telesa, če se ponoči poti, se čuti slaboten in izpehan, ali če zapazi nevarne znake na družini, naj takoj naroči **Orkenyjev lipov med** (sirup), da prepreči nadaljnje razširjanje bolezni. 3059 8-1

Orkenyjev lipov med (sirup) prekaša vsa podobna sredstva, pomiri kašelj in bljuvanje krvi, izvrstno topi sliz, zboljša tek in odpravi nadležni slabeči nočni pot. V angleški razstavi odlikovan z zlato kolajno. Vzorčna steklenica stane 3 K. 1 večja steklenica 5 K, in 3 velike steklenice, poštne prosto 15 K. Naroča se proti povzetju ali če se pošlje denar naprej pri edinem izdelovalcu

Orkenyjeva lekarna pri „Apostolu“,
Budapešta, Josefsring 64. — Depot 29.

Svoji k svojim!

Semenska trgovina, edina slovenska, odlikovana in strokovno urejena in umetno vrtnarstvo je

Alojzija Korsika v Ljubljani,

katera obstoji že 34 let in ima v zalogi 460 vrst najboljših poljskih zelenjadnih in cvetličnih semen, za katere kakovosti jamčim. Posebno za to leto sem se preskrbel tako, da morem vsem zahtevam ustreči. Moja semena so vsa pri deželnem kmetijskem kemičnem preizkuševališču preizkušena. Tu se tudi izdelujejo venci in šopki sveži in suhi, kakor tudi vsi v to stroko spadajoči predmeti.

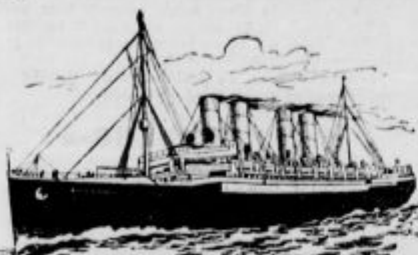
Cenik za leto 1909 je brezplačno na razpolago.

Z odličnim spoštovanjem

3299 10-1

Alojzija Korsika.

Zahtevajte povsod cenik!

Najcenejša in najhitrejša vožnja

v Ameriko

Je s cesarskimi brzoparniki

„Kronprinzessin Cäcilja“ 140 26-1

„Kaiser Wilhelm II.“ — „Kronprinz Wilhelm“

„Kaiser Wilhelm der Große“.

Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur

EDVARD TAVČAR, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Nič ne pomaga, stara mamica,

ti se moraš iti z nami sanjkati. In mi bomo že poskrbeli, da se ne prehladiš. Zavili te bomo v gorke odeje in vzeli sabo zavoček pristnih Fay-evih sodenskih mineralnih pastil, katerih nam nikdar ne manjka pri naših zimskih izletih, in videla boš, da se lahko zanesemo nanje. Mi se nikoli ne prehladimo in tudi ti se vrneš sveža in zdrava. Fay-eve pristne sodenske pastile se kupi za 1 K 25 v zavoček v vsaki lekarni, drožeriji ali prodajalni rudninskih voda, toda odločno naj se zavrnejo ponarejanja. 3431 (3)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert, Dunaj IV/1, Gr. Neugasse 17.

Naročite cenik ur

zlatnine in srebrnine, ki ga pošljem zastoj in po 3134 štnine prosto. 26 2

Velika zaloga ur, samo švicarskega izdelka. Vsaka ura je natančno preizkušena in se jamči. — Ne naročate ur od tujih židovskih trdk, ampak obrnite se na trdko

FR. P. ZAJEC,

urar in edini zaslopnik švicarske tovarne ur. — Ljubljana, Star. trg 96

Naznanilo. 219 1-1

Podpisano županstvo daje s tem bližnjemu in daljnemu občinstvu n-znanje, da se **otvorita dva nova semnja v Izlakah** (Podšentjuriju) pri Zagorju ob Savi in sicer **17. februarja in 21. oktobra**. Semenj bo posebno za konje in za drugo domačo živino. — To velja tudi za dva prejšnja semnja o sv. Juriju in sv. Egidiju.

K obilni udeležbi tujcev in domačinov vabi

Županstvo občine Aržiše pri Zagorju ob Savi.

Anton Klobučič, župan.

Prihranite mnogo, ako kupite pri izdelovalcu!

Najboljše, brezhibne in pristnebarvne **ostanke**

izbornega kanafasa, oksforda za srajce, flanel, platna, cefira, šotskega blaga, barhenta, višnjeve tkanine, krizeta za sukne, izborna odbrane, da se more vsak ostanek izborna porabiti v gospodinjstvu, razpošilja krščanska trdka 40 do 45 metrov za 18 kron po povzetju. 220 5-1

Anton Maršik, lastnik ročne tkalnice in razpošiljatelj
Češka Čermna pri Nachodu, Češko.

Pozor, kmetje in fantje! V moji lekarni prakti, katero izvajam že 25 let, se mi je posrečilo, sčasoma iznajti sredstva za rast brk in las, proti izpadanju las in za odstranitev prhlja (lostin) na glavi, to je Kapilor št. 1. Cena (franko na vsako pošto): 1 lonček 3 K 60 v 2 lončka 5 K. Prosim, da se naročijo samo od mene. Naslov je: P. Jurik, lekarnar v Pakracu št. 65, Slavonija. Denar se pošlje naprej ali s poštanim povzetjem. 3141 10-1

Ustanovljeno 1832.

Priznane najboljšje oljate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočajo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in stekla. — Zaloga slikarskih in plesarskih predmetov.

Isstr. ceniki se dobe brezplačno.

2 hiši se prodasta. Več se izve v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14. 202 13-1

Dva vajenca za vrtnarski obrt in enega vrtnarja

sprejme takoj **Luka Tomšič**, vrtnar pri Sv. Križu poleg novega pokopališča. 191 2-1

Na Viru pri Domžalah se odda v najem

gostilna in trgovina

Poizve se istotam v hiši št. 3 ali pa v Ljubljani, Marije Ter. cesta št. 1, v trgovini z železnino **Fr. Stupica.** 190 1

S februarjskim terminom se odda v najem

VELIK HLEV

za 12 do 14 konj ali govedu z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Posebno je pripraven za kako mlekarstvo podletje. Poleg hleva je vrt. — Več se izve pri gospod

Lujizi Lassnik

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 1.

176 2-1

Kmetje rešite

svojo živino

pred omehčanjem in zlomljenjem kosti, ki pretita živini vsled suše, s pravočasno porabo

Bartel-ovega klajnega apna.

Nekaj dek na dan zadostuje, da se obvaruje pred to boleznijo. Poduk in cenik zastoj.

Mihael Bartel & Co.

Dunaj X/3 Sicoardebουργasse 44.

Dopisuje se slovensko.

167 6-1

40 do 45 metrov ostankov.

PRILOŽNOSTNA PONUDBA

Velike množine barhenta za obleke, flanel za bluže in srajce, cefirja za obleke, oksforda, platna za brisače in perilo, ostankov za posteljno perilo. Vsak ostanek najmanj 4 m dolg, vse dobro perilno, 1 kakovost se prodaja radi izpraznenja vzorne zaloge. 1 zavoj za poskušnjo 40 do 45 m sortiran 15 K za neprimerno denar nazaj **Karol Kohn** tkalnica za platno Načod 10, Češko. 63 3-1

